

AKSZAK
CONSULTING
Miroslaw Okińczyc

tel. (0-71) 342-38-81
tel. kom. 0-601-74-60-58
e-mail akszak@akszak.internetdsl.pl
info www.akszak.pl
NIP 894-164-67-96

50-155 Wrocław, ul. Jana Ewangelisty Purkyniego 1

Inwestor: **Murillo Sp. z o.o. 58-352 Rybnica Leśna 56**

Aneks nr 1 do

Raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia: „Eksploatacja złoża melafiru „Rybnica I” w Rybnicy Leśnej gm. Mieroszów pow. wałbrzyski”

Opracowali:

Mgr Miroslaw Okińczyc

Prof. dr hab. Wiesław Fałtynowicz

Mgr inż. Paweł Kmieciak – nietoperze

Dr Adam Malkiewicz – bezkręgowce

Mgr Jan Lontkowski - ornitologia

Mgr inż. Tomasz Habrat – ochrona przed hałasem

Dr nauk tech. Michał Neumann – ochrona powietrza

Dr Lech Poprawski – geologia, hydrogeologia

Wrocław, kwiecień 2011 r

1. Wstęp.....	3
2. Ustosunkowanie się do uwag	3
3. Informacje dodatkowe.....	45
4. Załączniki	47

1. Wstęp

Niniejszy aneks jest odpowiedzią na pismo Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu sygn. WOOS.4242.57.2011.AN.1 z 21 stycznia 2011 (w zał.). Odpowiedzi są sformułowane zgodnie z numeracją uwag zawartych w w/w piśmie.

2. Ustosunkowanie się do uwag

Ad. 1

Tab. 1 Powierzchnie obszarów i terenów górniczych poszczególnych wariantów

Wariant	Obszar Górniczy [ha]	Teren Górniczy [ha]
I	25,82	123,26
Ia	22,85	111,51
II	31,30	134,80

Projektowane przedsięwzięcia znajduje się 320 m od granic Kopalni „Rybnica Leśna” i ok. 800 m od frontów eksploatacyjnych tej kopalni. Powierzchnia złoża „Rybnica Leśna” wynosi 70,55 ha. Wydobycie w 2008 wyniosło 1 379,5 tys ton, natomiast w 2009 r tylko 601 tys. ton. Należy zauważyć, że podobnym fluktuacjom może podlegać wydobycie surowca w projektowanej kopalni „Rybnica I”, dla której zakładane maksymalne wydobycie roczne wynosi 575 tys. ton. Wydobycie faktyczne może wynieść 250 – 300 tys. ton, co w znaczący sposób może zmniejszyć oddziaływania na środowisko od prezentowanego w raporcie.

Ad. 2

Nieporozumienie. W przedstawionych wariantach nie przewiduje się budowy drogi dojazdowej od strony północnej, lecz zgodnie z ustaleniami MPZP od strony południowo-zachodniej. Zostało to w sposób wyraźny przedstawione m.in. w rozdz. 2.1. ryc.2.2., fot. 2.4., rozdz. 2.3. ryc. 2.9., rozdz. 4.7.1.4. ryc. 4.6.

Droga dojazdowa jest naniesiona na mapach wszystkich wariantów w tym samym miejscu po stronie południowo – zachodniej. Długość jej będzie wynosiła 220 m a nawierzchnia będzie asfaltowa.

Podnoszony przez organizacje ekologiczne argument o odmowie przez RDOŚ uzgodnienia decyzji środowiskowej ma charakter celowego manipulowania cytatami z wyroków sądów.

I tak wyrok NSA z dn. 18.06.2008 r. - „zauważyć jednak wypada, że przy przeprowadzeniu ponownego postępowania administracyjnego w sprawie, konieczne będzie uwzględnienie aktualnego już stanu w omawianym zakresie. Dodać przy tym trzeba, iż ochrona obszaru Natura 2000, o jakiej mowa w art. 33 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, nie ma charakteru bezwzględnie i sprzeciwia się tylko takim działaniom, które w znaczący sposób mogą pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych”.

Obowiązujący w tamtym czasie mpzp przewidywał budowę drogi technologicznej po północnej stronie złoża Rybnica I co potencjalnie mogło spowodować zniszczenie priorytetowego siedliska łągi wierzbowe kod 91E0 i fakt ten legł u podstaw odmowy uzgodnienia przez RDOŚ.

Natomiast mpzp uchwalony dla Złoża Rybnica Leśna I w 2009 r. przewidywał istotną zmianę miejsca rozpoczęcia eksploatacji złoża Rybnica I, w jego południowo-zachodnim narożniku, co z kolei spowodowało, że inwestor zrezygnował z drogi zakładowej po jego północnej stronie. Projekt mpzp dla ww. obszaru położonego w granicach projektowanego SOO siedlisk

Natura 2000 „Góry Kamienne” został uzgodniony bez uwag przez RDOŚ postanowieniem z dnia 18.06.2009 r. Jak stwierdził Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w ww. postanowieniu „realizacja założeń planu nie wpłynie znacząco negatywnie na Obszar Natura 2000 pod określonymi warunkami .... W szczególności na terenach oznaczonych symbolami PE5 i P3”.

W kopalni melafiru „Rybnica I” analogicznie jak innych kopalniach na całym świecie istnieją dwa rodzaje transportu:

- transport wewnątrz kopalniany,
- transport zewnętrzny.

Transport wewnątrz kopalniany stosowany jest do transportu **urobku** z wyrobiska do zakładu przerobczego.

Urobek jest to materiał uzyskany robotą górniczą bez względu na jego skład i wielkość kawałków, skała – odspojona od calizny urabianiem (w przypadku Rybnicy I materiałem wybuchowym).

Transport wewnątrz kopalniany będzie prowadzony wyłącznie przenośnikami taśmowymi.

Transport zewnętrzny prowadzony jest w celu wywiezienia gotowych **produktów** kopalni. Produkty te będą powstawały w zakładzie przerobczym zlokalizowanym w wyrobisku eksploatacyjnym.

Produkt jest to materiał odbierany z operacji przerobczych; wyróżnia się produkty: przejściowy, pośredni, końcowy.

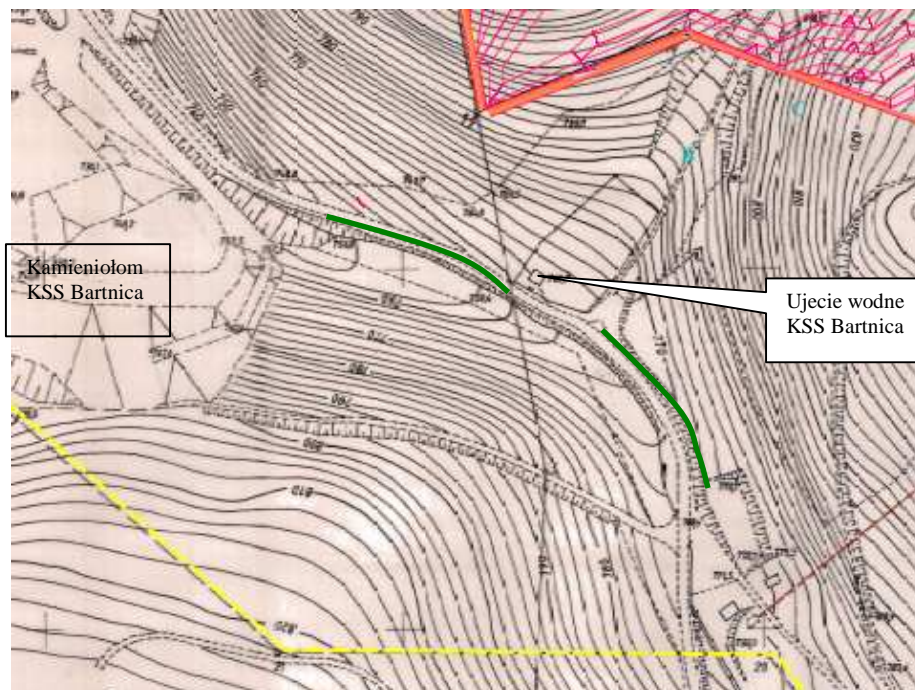
Transport zewnętrzny będzie w całości prowadzony przez samochody ciężarowe o ładowności od 15 do 25 ton.

We wszystkich wariantach udostępnienie złoża będzie realizowane w jego południowo zachodniej części.

Samochody odbierające gotowe produkty będą wyjeżdżały z wyrobiska drogą dojazdową o długości 220 m do drogi powiatowej Rybnica Leśna - Wałbrzych. Przewiduje się zastosowanie nawierzchni asfaltowej na drodze dojazdowej w celu zminimalizowania pylenia spod kół samochodów.

Ad. 3

Planowany ekran izolacyjny wynika z zapisów MPZP. Jego lokalizację pokazuje ryc. 2.9. W rozdz. 10.2.3. zawarto zapis: „Wymagany zapisami MPZP ekran wzdłuż drogi powiatowej w rejonie ujęcia wodnego KSS Bartnica i skrzyżowania z wewnętrzną drogą transportową winien mieć charakter dostosowany do lokalnego krajobrazu np. w postaci „zielonej ściany” z użyciem materiałów naturalnych.” Ekran ten ma pełnić rolę osłony wizualnej, gdyż w tym miejscu nie występuje potrzeba zastosowania ochrony przeciwhałasowej. Będzie on także pełnił rolę ochronną w stosunku do siedliska ziołorośli górskich i nadrzecznych, jakie występują wzdłuż drogi powiatowej przy włączeniu do niej drogi dojazdowej w pobliżu Hali Pod Klinem. W związku z tym jego wysokość winna wynosić ok. 3,5 m. Poniżej przedstawiono lokalizację na mapie sytuacyjnej, oraz proponowane rozwiązanie według technologii P.B. Techbud S.J. z Krakowa na podbudowie kamiennej (strona internetowa: www.techbud.com.pl).

Rys. 1 – Lokalizacja ekranu izolacyjnego (kolor zielony) wg. MPZP

Rys. 2 – Wizualizacja proponowanego ekranu

Ad. 4

Roczne wydobycie na poziomie 575 tys. ton stanowi wartość maksymalną. Rzeczywista wielkość wydobycia będzie uzależniona od popytu na poszczególne asortymenty kruszyw, nie mniej jednak nigdy nie przekroczy w/w wydobycia. Pod pojęciem kruszywa łamane należy rozumieć pełny asortyment kruszyw służących do budowy dróg i linii kolejowych, mających także zastosowanie w budownictwie. W rzeczywistości ilość tych kruszyw będzie odpowiadała ilości urobionego surowca, gdyż wszystkie frakcje mają wartość handlową (najdrobniejsze frakcje są mieszane z frakcjami grubszymi).

Kruszywo łamane – materiał ziarnisty uzyskany przez mechaniczne rozdrobnienie litego surowca kamiennego [PN-88/B-04120].

Ad.5

Nadkład będzie zdejmowany z powierzchni złoża przeznaczonego do eksploatacji. Powierzchnia ta w wariantcie Ia (najkorzystniejszym) będzie wynosiła 21,6 ha (na powierzchni 1,25 nadkład nie występuje). Eksploatacja będzie prowadzona piętrami o wysokości 15 m (górne piętra). Ponieważ gęstość objętościowa melafiru wynosi 2,69 t/m³ a maksymalne roczne wydobycie 575 tys ton, w pierwszym roku z powierzchni złoża będzie należało zdjąć ok. 15 tys m³ nadkładu. Przy założeniu, że nadkład będzie zbierany w tych ilościach każdego roku czas jego usuwania będzie wynosił 14,5 lat. Oczywiście takie ilości nadkładu w kolejnych latach nie będą zdejmowane ze względu na fakt, że udostępniane będą sukcesywnie niższe piętra i wówczas postęp prac przy zdejmowaniu nadkładu będzie

znacznie mniejszy. W zależności od przyjmowanych kierunków eksploatacji które będą zależały od wielu czynników (jakości surowca - im głębiej kopalina będzie lepsza, miejsca eksploatacji itp.) nadkład będzie zdejmowany w znacznie mniejszych ilościach średnio ok. 6 – 7 tys m³ rocznie.

Nadkład początkowo będzie formowany w kształcie pryzm wzdłuż granic wyrobiska na tymczasowych zwałowiskach przy pomocy spycharki, a następnie przetransportowany na zwałowisko zewnętrzne. Prace te będą prowadzone okresowo w czasie ok. 2 do 3 miesięcy w roku. Nadkład na zwałowisku zewnętrznym w ilości ok. 70 tys m³ będzie pochodził z wschodniej części złoża. W większości będzie formowany również spycharkami.

Trasy transportowe składowanego tam nadkładu nie będą przekraczały 250 m od granicy złoża. Nadkład z zachodniej części złoża z pryzm zlokalizowanych na obrzeżach wyrobiska będzie przewieziony na zwałowisko wewnętrzne samochodami po drogach wewnątrz kopalnianych.

Prace związane z wycięciem drzew prowadzone będą przez pracowników Nadleśnictwa Wałbrzych. Wycięcie drzew prowadzone będzie w okresie późnej jesieni i zimą. Prace przy usuwaniu nadkładu będą prowadzone zaraz po wycięciu drzew. Czas, w jakim prace będą wykonywane nie będzie przekraczał dwóch miesięcy rocznie.

Prowadzenie prac związanych z wycięciem lasu jak i ze zdejmowaniem nadkładu będzie realizowane w okresach, kiedy wydobywanie w kopalniach jest mniejsze ze względu na zapotrzebowanie.

W zakresie oddziaływania przedsięwzięcia na stan powietrza atmosferycznego ocenie podlegają stężenia maksymalne, o czasie uśredniania 1 godziny oraz stężenia średnioroczne. Metodyka nie wymaga oceny stężeń w dłuższych okresach. Dlatego istotna jest emisja w tych właśnie dwóch czasach uśredniania. Do oceny zgodnej z obowiązującymi kryteriami nie ma znaczenia, czy emisja ta trwa przez 1 rok, 5 lat, czy też przez lat 50.

Oczywiście – istotny jest efekt kumulacji oddziaływań, gdy równoległe ze zdejmowaniem nadkładu z nowych pól będzie prowadzone wydobywanie, przeróbka oraz transport produktu. To zagadnienie zostało omówione w dalszej części odpowiedzi.

Emisja gazów i pyłu, związana z przemieszczaniem nadkładu w rejon planowanego wału z ewentualnym wykorzystaniem środków transportu ciężarowego.

Jeśli przyjąć, że do transportu na małą odległość zostaną wykorzystane samochody ciężarowe (bo możliwa jest także inna organizacja tego transportu), wówczas wpływ tej emisji na stan powietrza będzie niewielki tak, jak niewielkie są stężenia w otoczeniu dróg o porównywalnym natężeniu ruchu, na co są dowody w postaci publikacji. Natomiast udowodnienie tej dość oczywistej prawdy na drodze modelowania w sytuacji, gdy źródłem emisji nie jest droga, lecz fragment terenu kopalni po którym ruch pojazdów będzie się odbywał po zmiennych trasach (w miarę stopniowego przekształcania powierzchni) i to w warunkach terenu górskiego, o dużych różnicach względnych wysokości – za pomocą modelu przeznaczonego do obliczeń oddziaływania dróg biegnących w terenie płaskim – uznano za zbyt odległe od rzeczywistości.

Wycinka drzew, wywóz drewna.

Co się tyczy emisji hałasu, gazów i pyłów, związanej z wycinką drzew oraz wywozem drewna, wyjaśniamy, że pominięcie tych oddziaływań w Raporcie było wynikiem wstępnej oceny, według której

- a) wielkość emisji generowanej przez maszyny użyte do wycinki i karczowania drzew nie będzie miała realnego wpływu na stan powietrza oraz na poziom hałasu na terenach chronionych przed hałasem;
- b) wielkość emisji generowanej podczas wywozu drewna będzie porównywalna (zapewne mniejsza) do emisji ze środków transportu podczas wywozu urobku z kopalni, a ta została poddana ocenie w punkcie 7.2 (powietrze) oraz 7.3 (hałas) Raportu ooś.

Ad a)

Praca ręcznych pił spalinowych jest źródłem emisji typowych produktów spalania, wśród nich tlenków azotu. Podobnie: tlenki azotu oraz inne gazowe i pyłowe substancje są emitowane podczas pracy silników spalinowych maszyn, używanych do prac leśnych. Wiadomo, że emisja ta lokalnie – w bliskim sąsiedztwie źródła emisji – powoduje pogorszenie jakości powietrza, przy czym stężenia substancji normowanych w strumieniu spalin początkowo (po opuszczeniu układu wydechowego) mogą być wielokrotnie wyższe od stężeń dopuszczalnych w powietrzu. Wiadomo też, że zasięg oddziaływania takiej emisji „z rury wydechowej” nawet w terenie otwartym nie jest duży, bo smuga spalin ulega rozpraszaniu. Źródłem tej wiedzy jest też powszechne doświadczenie: skoro emisja drogowa o podobnym pochodzeniu („z rury wydechowej”), lecz znacznie większym natężeniu nie generuje ponadnormatywnych stężeń wokół dróg (poza nielicznymi stanowiskami – *vide: Raporty o stanie środowiska* – na Dolnym Śląsku dotyczy to jednego stanowiska, ulokowanego na pasie zieleni rozdzielającym dwie jezdnie w rejonie ważnego skrzyżowania we Wrocławiu), nie można oczekiwać, że emisja związana z pracami leśnymi zagraża standardom jakości powietrza.

Autorom przedmiotowego Raportu o oddziaływaniu na środowisko nie są znane żadne narzędzia prognostyczne, umożliwiające modelowanie pola stężeń emitowanych substancji w terenie leśnym. Tego rodzaju analiz nie wykonuje się. Wiadomo zaś, że metodyka referencyjna oparta na modelu Gaussa – Pasquilla nie może mieć zastosowania w tym przypadku ze względu na podstawowe założenia metody, opisane w podręcznikach. Tych założeń nie można ignorować tylko dlatego, że nie zostały przepisane do tekstu rozporządzenia, zawierającego opis metodyki referencyjnej.

Moc akustyczna pilarek spalinowych kształtuje się na poziomie 109...113 dB. W okresie pracy maszyny maksymalny zasięg oddziaływania hałasu o poziomie $L_A = 60$ dB, który może być odbierany jako uciążliwy, wynosi dla $L_{WA} = 110$ dB – $d_{zh} \approx 140$ m, dla $L_{WA} = 115$ dB – $d_{zh} \approx 210$ m. Odległość najbliższych terenów mieszkalnych wynosi ok. 350 m (zabudowania zagrodowe Rybnicy Leśnej nr 33). Zatem mieszkańcy nie będą odczuwać uciążliwości akustycznych związanych z tymi pracami.

Ad b)

wywóz drewna z wycinki będzie się odbywał jedyną istniejącą drogą, tą samą, którą w przyszłości ma być wywożony urobek. Środki transportu drewna będą, pod względem charakterystyki emisyjnej, porównywalne do środków transportu kruszywa. Zatem oddziaływanie transportu w fazie przygotowania inwestycji będzie porównywalne do oddziaływania w fazie eksploatacji kopalni z tym zastrzeżeniem, że podczas wywozu urobku emisja pyłu oraz hałasu może być większa (z powodu większego zapylenia drogi i większego ruchu pojazdów).

Nie jest prawdą, że w zakresie emisji hałasu nie uwzględniono hałasu związanego z przemieszczaniem nadkładu. W rozdziale 7.3.4 wyraźnie wskazano jako jedno z pracujących urządzeń samochody technologiczne lub wozidła, które będą woziły zarówno urobek z kopalni do zakładu przerobczego jak i nadkład. Jak wspomniano wyżej prowadzenie prac związanych ze zdejmowaniem nadkładu będzie realizowane w okresach, kiedy wydobywanie w kopalni jest mniejsze ze względu na zapotrzebowanie, zatem te same samochody będą woziły nadkład, co spowoduje, że przemieszczanie nadkładu nie będzie generowało większego ruchu na terenie kopalni.

Emisja związana z erozją terenu (przed odsłonięciem litej skały) jest nadzwyczaj trudna do określenia ilościowego (wielkość emisji stanowi pochodną m.in. składu ziarnowego materiału, jego wilgotności, która ulega znacznym wahaniom oraz chwilowej lokalnej prędkości wiatru w warstwie tarciowej), a przy tym będzie podlegała systematycznej zmianie w miarę stopniowego przekształcania powierzchni. Ale nawet jeśli udałoby się tę wielkość określić w sposób odpowiedzialny, to pozostaje kwestia określenia wpływu tej emisji na stan powietrza. A tu sprawa się komplikuje, gdyż wielkość emisji wyraźnie zależy od prędkości wiatru i już tylko z tego względu użycie metodyki referencyjnej byłoby zasadniczym błędem. Uwagę zwraca fakt, że wraz ze wzrostem prędkości wiatru emisja wzrasta, ale też i wzrasta stopień rozproszenia pyłu w powietrzu.

Prace ziemne, prowadzące do odsłonięcia powierzchni, która dotychczas była chroniona roślinnością, są bardzo typowym etapem przygotowania inwestycji. Wobec trudności z określeniem tej emisji oraz z określeniem wpływu emisji generowanej wiatrem na jakość powietrza w Raportach o oddziaływaniu na środowisko opracowywanych przez różne podmioty zagadnienie to jest praktycznie pomijane, przynajmniej w ujęciu ilościowym. Pomimo tego braku tak przygotowana dokumentacja umożliwia wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zjawisko erozji wiatrowej istnieje, lecz zazwyczaj nie ma ono decydującego znaczenia dla oceny, czy planowane przedsięwzięcie jest dla środowiska i dla ludzi uciążliwe ponad miarę. Nie inaczej jest w Raporcie oś dla planowanej kopalni melafiru – wśród licznych oddziaływań, które zostały uwzględnione, a w miarę możliwości także poddane ocenie ilościowej, erozja wiatrowa podczas udostępniania złoża nie ma decydującego wpływu na kształtowanie pola stężeń pyłu w otoczeniu inwestycji. Dlatego też wobec trudności z określeniem zarówno emisji, jak i emisji, autorzy raportu nie podjęli próby ilościowej oceny jej wpływu na kształtowanie pola stężeń pyłu w terenie górzystym. Znacznie większa i silniej oddziałująca na stan powietrza jest emisja wtórna pyłu z drogi, która – w ocenie autorów Raportu oś – stanowi jeden z głównych problemów, do którego rozwiązania należy dążyć poprzez utrzymanie jej w należytych stanie technicznym i wilgotnościowym (zraszanie).

Dane wyjściowe do sporządzenia tabeli 5.2.

Jak zostało napisane w Raporcie oś (strona 120 i nast.), każdemu z siedmiu pól reprezentujących zastępcze powierzchniowe źródło emisji przypisano wielkość emisji, proporcjonalną do udziału powierzchni czworokąta w ich łącznej powierzchni. Wielkość emisji z całego obszaru (Tabela 5.1.) została określona w oparciu o wskaźniki emisji, zgodnie z opisem zamieszczonym w punkcie 5.3.1. *Źródła i wielkość emisji.*

Lokalizację pól przedstawiono na rysunkach Ryc. 5.1. do 5.4. Są one wykonane na podkładzie mapowym, co pozwala jednoznacznie zlokalizować położenie wierzchołków każdego z siedmiu czworokątów, reprezentujących poszczególne pola uwzględnione w modelowaniu zjawiska emisji gazów i pyłów.

Dla uzupełnienia przedstawiamy poniżej dane o powierzchni poszczególnych pól – czworokątów traktowanych jako emitery powierzchniowe oraz o ich udziale w puli.

Tab. 2 Powierzchnie emitorów powierzchniowych

pole	P, m ²	udział
1	10083,4	10,24%
2	4552,1	4,62%
3	18352,9	18,64%
4	7578,3	7,70%
5	25542,1	25,94%
6	13365,9	13,57%
7	19006,7	19,30%
SUMA	98481,4	100,1%

Suma w ostatniej kolumnie jest różna od 100%, co jest wynikiem zaokrąglenia

Jak widać z prezentowanych na mapach (Ryc. 5.1. do 5.4.) wyników obliczeń, stężenia średnioroczne pyłu nieznacznie przekraczają $2,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a stężenia Sa NO_2 lokalnie przekraczają $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W obu przypadkach stężenia średnioroczne są znacząco niższe od wartości dyspozycyjnej (stężenie dopuszczalne pomniejszone o wartość tła). Zatem, gdyby zamiast jednego spychacza na danym terenie pracowały dwa, podwojone stężenie średnioroczne nie przekroczy wartości dopuszczalnej ($2 \cdot 41,84\% = 83,68\%$ w odniesieniu do NO_2) przy takim samym sposobie liczenia – z zastosowaniem zastępczego, powierzchniowego źródła emisji o takich samych parametrach. Co się tyczy stężeń maksymalnych (jednogodzinnych), to – jak widać na Ryc. 5.4. – stężenia NO_2 lokalnie przekraczają poziom $\text{D1} = 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartość ta może być przekraczana przez 18 godzin w roku, czyli przez 0,2% czasu. W tym przypadku maksimum tego parametru wynosi 0,212% w punkcie o współrzędnych $X = 825 \text{ m}$, $Y = 0 \text{ m}$, leżącym na terenie kopalni, bliski krawędzi jednego z czworokątów, stanowiących reprezentację pól emisji. Wynik modelowania dotyczy hipotetycznego terenu płaskiego (ograniczenie metodyki referencyjnej), podczas gdy teren, na którym pracuje spychacz jest terenem górskim, co może mieć istotny wpływ na rozkład stężeń. W każdym razie wysokie stężenia powstają blisko źródła emisji, gdy znajduje się ono na bardzo małej wysokości. Gdy to samo źródło emisji – spychacz – przedstawić jako stacjonarne, punktowe, z wylotem spalin na poziomie 2 m i pionowym wyrzutem spalin z prędkością $v = 5 \text{ m/s}$ (i średnicą wylotu $d = 0,05 \text{ m}$), stężenia maksymalne NO_2 przy emisji $E = 1,060 \text{ kg/h}$ (tab. 5.1) wyniosą – według obliczeń wykonanych zgodnie z metodyką referencyjną:

$$S_{\text{mm}} = 18\,977 \mu\text{g}/\text{m}^3,$$

przy czym maksimum stężeń wypada w odległości $X_{\text{mm}} = 4,40 \text{ m}$.

Maksyma te wypadają przy prędkości wiatru $u_{14} = 1 \text{ m/s}$ przy stałym stanie równowagi atmosfery (6 klasa), a zatem w nocy, gdy kopalnia nie będzie czynna. Maksymalne stężenia w porze dnia (równowaga obojętna, 4 klasa) wynoszą $S_{\text{m}} = 10\,629 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a odległość $X_{\text{m}} = 5,8 \text{ m}$. W miarę oddalania od źródła stężenia szybko maleją: po kolejnych ośmiu metrach S_{x} spada poniżej połowy S_{m} .

Stąd wniosek, że oddziaływanie emisji generowanej przez spychacz, określone za pomocą metodyki referencyjnej, jest lokalnie bardzo silne, lecz szybko zmniejsza się wraz z oddaleniem od źródła emisji, co znajduje potwierdzenie w wynikach analiz jakości powietrza w otoczeniu dróg. Skoro w otoczeniu drogi obciążonej ruchem o natężeniu rzędu 10 tys. samochodów na dobę problem ponadnormatywnego oddziaływania na jakość powietrza nie występuje (*vide*: Raporty o stanie środowiska... i inne publikacje), to obawa, że jeden czy dwa pracujące na terenie kopalni spychacze mogły oddziaływać ponadnormatywnie nie ma podstaw.

Nota bene: dla tak specyficznego źródła emisji wynik modelowania za pomocą prostego narzędzia jest zawsze mniej wiarygodny od wyników pomiarów. Dlatego w tym przypadku porównanie z wynikami pomiarów w rejonie dróg, choć dotyczy innego przypadku, wydaje się być bliższe rzeczywistości od wyników obliczeń za pomocą metodyki silnie „nagiętej” do realiów inwestycji.

Podane w tabeli 5.2. wielkości emisji z poszczególnych pól są – zgodnie z podpisem tabeli – wyrażone w kg/h. Pytanie, „czy zawiera ona (tabela) stężenia godzinowe czy średnioroczne zanieczyszczeń” traktujemy jako nieporozumienie.

Czas emisji w obu sytuacjach, określonych w tabeli skrótowo w kolumnie „warunki” jako „opad” i „sucho”.

W tekście Raportu o oś przez niedopatrzenie nie podano długości czasów trwania obu sytuacji, które w obliczeniach przyjęto po 2000 h rocznie każdą. Natomiast czas emisji towarzyszącej odstrzałom przyjęto na poziomie 52 h rocznie, licząc jedno strzelanie w tygodniu (z nadmiarem – Inwestor zakłada wykonywanie odstrzałów raz na 5-10 dni, ale tylko w sezonie pracy kopalni, to jest z wyłączeniem zimy).

Kumulacja oddziaływania emisji z prac wydobywczych oraz z dalszego udostępniania złoża nie podlega prostemu sumowaniu. Ocena tego łącznego oddziaływania za pomocą metodyki referencyjnej utrudniają różne czynniki, z których tylko pobieżnie zostanie zasygnalizowany jeden: pionowe ukształtowanie terenu.

Plac, na którym ma być usytuowany zakład przetwórczy, charakteryzuje rzędna +792...+795 m. Wysokość wzniesienia, które znajduje się na terenie kopalni wynosi +865 m, a więc 70 metrów powyżej placu. Droga do „Andrzejówki” na wysokości kopalni biegnie na poziomie +760 m (35 m poniżej placu), a zabudowania schroniska stoją na wysokości ok. 805 m (10 m powyżej placu). Różnice wysokości na dystansie ok. 700 m (od drogi na wys. kopalni do szczytu) przekraczają 100 m. Zaś pomiędzy źródłami emisji zakładu przetwórczego, a spychaczem pracującym przy usuwaniu nadkładu różnica wysokości wyniesie dziesiątki metrów. Dlatego – mając do dyspozycji narzędzie, które nie umożliwia uwzględnienia rzeźby terenu – analizę pracy spychacza i zakładu przetwórczego można było przeprowadzić tylko oddzielnie.

Jednak nawet po (całkowicie nieuprawnionym) zsumowaniu algebraicznym stężeń danej substancji w danym punkcie (rysunki 5.1 i 7.11) widać, że suma stężeń S_a pyłu – decydującego w pierwszej kolejności o wyniku oceny – nie odbiega znacząco poza terenem kopalni od wyniku przedstawionego dla fazy eksploatacji (Ryc. 7.11).

Na koniec trzeba ponownie zwrócić uwagę na fakt, odnotowany w podpisach pod mapami w formie uwagi „bez uwzględnienia ochronnego wpływu konfiguracji terenu”, że wbrew wynikom modelowania substancje gazowe i pyłowe, emitowane z przestrzeni wyrobiska, otoczonej ścianami skalnymi, nie mają swobody w rozprzestrzenianiu. Analizując relacje przestrzenno – wysokościowe nie sposób nie zauważyć, że w planowanej kopalni, tak jak w pobliskiej kopalni istniejącej, znaczna część emisji powstanie w przestrzeni odgradzonej od otoczenia. W wyniku uformowania zbocza powstanie w nim nisza, mieszcząca zakład przetwórczy. Dlatego należy oczekiwać – w porównaniu do wyników modelowania – znacznego wzrostu stężeń w strefie zakładu przetwórczego (dotyczy to szczególnie pyłu) i równie znacznego spadku stężeń na terenie osłoniętym ścianami wyrobiska. Już tylko ten jeden aspekt – niedostosowania narzędzia do szczególnych warunków terenowych – nie pozwala na bezkrytyczną interpretację wyników obliczeń przeprowadzonych według metodyki, której stosowanie jest obligatoryjne na mocy prawa.

Nie jest prawdą, że w zakresie emisji hałasu nie uwzględniono równoczesnego prowadzenia prac wydobywczych i udostępniających. Dokonano osobnej analizy samych prac udostępniających (faza wstępna opisana w rozdziale 5.4) ale uwzględniono je także w analizie prac wydobywczych (rozdział 7.3.4 - wyraźnie wskazano jako jedno z pracujących urządzeń - spycharka formująca skarpe nadkładową i oczywiście uwzględniono ją w analizach wszystkich wariantów).

Ad 6.

Analiza w zakresie oddziaływania na stan powietrza została przeprowadzona dla okresu jednego roku, ponieważ taki jest okres normowania stężeń w powietrzu atmosferycznym. Ze względu na niedoskonałość narzędzia, o której wspomniano powyżej, szczegółowa analiza oddziaływania w poszczególnych latach, podczas których ukształtowanie terenu będzie ulegało zmianom, mija się z celem: metodyka referencyjna nie pozwala na uwzględnienie ukształtowania terenu.

Wielkość emisji gazów i pyłów nie będzie zależała od wielkości eksploatowanej powierzchni. Będzie ona zależała od emisji charakterystycznej dla poszczególnych źródeł emisji. Emisja ze spychacza w pierwszym roku będzie taka sama, jak w każdym kolejnym. Emisja z zakładu przetwórczego także będzie stała w kolejnych latach. Również emisja z prac strzelniczych będzie stała (w granicach naturalnej zmienności) przy każdym kolejnym odpaleniu ładunków.

Dlatego zdanie, że „oddziaływanie w zakresie emisji (...) zanieczyszczeń do powietrza będzie się znacznie różniło stopniem uciążliwości” musimy traktować za swobodną opinię, dla której uzasadnienia nie znajdujemy jednak żadnych podstaw merytorycznych.

O poziomie emisji hałasu będzie decydowała ilość pracujących źródeł emisji hałasu. Jedynie w pierwszym roku eksploatacji będzie ona mniejsza, co uwzględniono w analizie. W kolejnych latach będzie ona już taka sama bez względu na obszar wydobycia. Obszar ten zwiększy się ze względu na powiększanie wyrobiska co będzie wynikiem jego eksploatacji. Natomiast nie zwiększy się maksymalne wydobycie a zatem także ilość i czas pracy maszyn i urządzeń. W kolejnych latach eksploatacji emisja hałasu poza obszarem zakładu będzie się jedynie zmniejszać ze względu na pogłębianie wyrobiska (praca maszyn i urządzeń na coraz niższych pokładach – skarpy będą stanowiły naturalny ekran akustyczny). Zatem oddziaływanie w zakresie hałasu poza obszarem kopalni w kolejnych latach może się różnić od przyjętego w 5-cio letniej analizie - ale może ono ulec jedynie zmniejszeniu.

Odnosząc się do uwagi, że w związku z postępowaniem eksploatacji nastąpi „znaczna różnica w ilości wód opadowych i roztopowych doprowadzanych do środowiska, należy stwierdzić że ilość tych wód jest uzależniona od czynników klimatycznych, albowiem wody te także teraz, w warunkach nienaruszonej powierzchni Góry Klin trafiają do środowiska. Ewentualne podjęcie eksploatacji nie spowoduje zmiany warunków klimatycznych w tym rejonie, skutkujących np. zwiększeniem ilości wód opadowych i roztopowych.

Ad 7.

W związku z powyższym (punkt 6) w odniesieniu do zagadnień ochrony atmosfery postulat przedstawienia oddziaływania inwestycji na środowisko w kolejnych latach jej funkcjonowania nie ma podstawy merytorycznej. Wykonana analiza, w której pominięto wszystkie czynniki ograniczające swobodną propagację gazów i pyłów, a także zignorowano kilkudziesięciometrowe różnice wysokości pomiędzy emitorem, a receptorem dała obraz znacząco zniekształcony w kierunku „in plus”.

Gdy np. analizować stężenia gazów i pyłów w rejonie schroniska, a tym bardziej drogi, wywołane pracą spychacza na górze wzniesienia i gdy uwzględnić w tym samym modelu (metodyka referencyjna) fakt, że źródło emisji znajduje się kilkadziesiąt metrów ponad lokalnym punktem terenu, wartości tych stężeń są wielokrotnie niższe, niż to wynika z oceny przeprowadzonej przy założeniu, że teren jest płaski.

W związku z odpowiedzią w punkcie 6 w odniesieniu do emisji hałasu, autorzy nie widzą celowości wykonywania analiz dla docelowej wielkości planowanego przedsięwzięcia.

Ad. 8.

Brak wydruków w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza był naszym niedopatrzeniem.

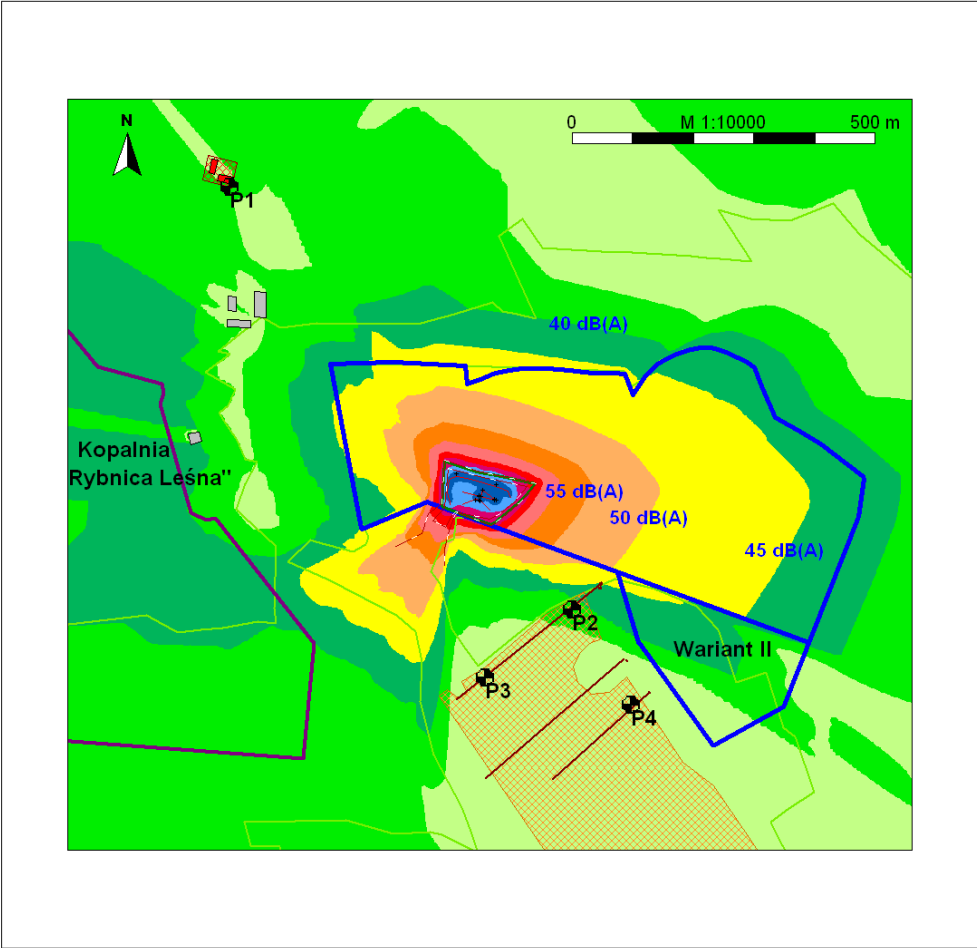
Wydruki przedstawiamy w załączeniu. Są to następujące pliki tekstowe:

- wygenerowane w programie OPA3 (zgodnym z metodyką referencyjną)
  - 1) udostępnianie.txt – dane i wyniki obliczeń w fazie udostępniania złoża
  - 2) eksploatacja.txt – dane i wyniki obliczeń w fazie eksploatacji złoża
- Wygenerowany w programie OPACal3m, stanowiącym połączenie metodyki referencyjnej z modelem CALINE3 (oddziaływanie dróg i autostrad)
  - 3) Rybnica droga.txt – dane i wyniki obliczeń dla emisji drogowej

Wydrukiem z przeprowadzonych obliczeń w zakresie emisji hałasu są mapy zasięgu emisji hałasu. Mapy te dla analizowanych wariantów omyłkowo nie dołączono do raportu. Przedstawia się je poniżej:

Rys. 3

Zasięg poziomy hałasu w otoczeniu Zakładu. Pora dnia
Wariant I, 1 rok eksploatacji

Legenda

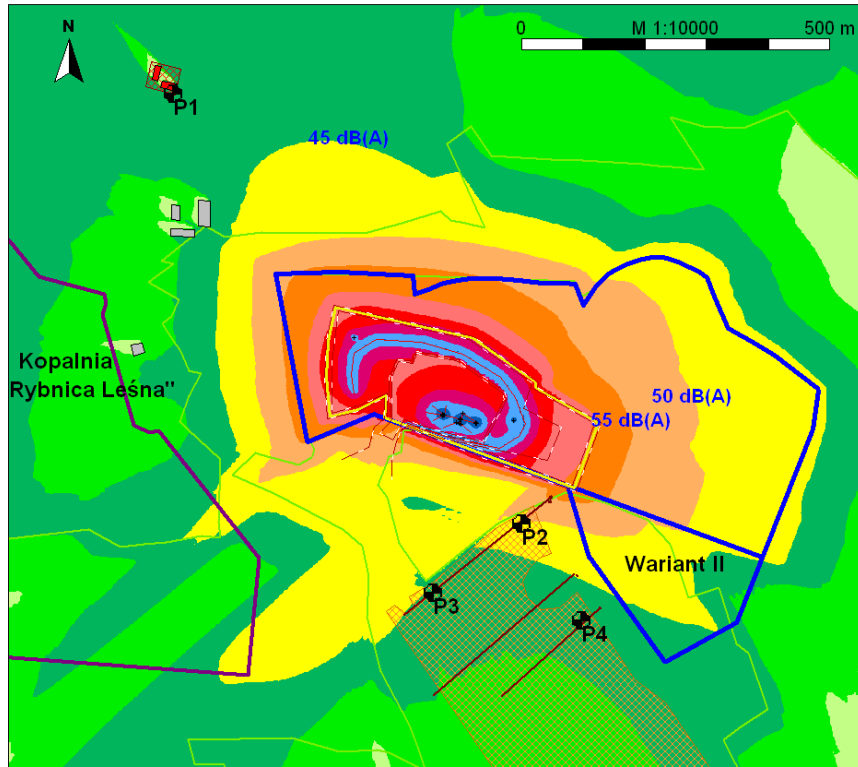
- Granica projektowanego Zakładu
- Granica eksploatacji 1 rok
- Punkty obliczeniowe
- Teren R/UTT
- Teren MP
- Budynki mieszkalne
- Budynki niemieszkalne
- Granica lasu
- Drogi
- + Źródła punktowe
- Źródła liniowe
- Wyciągi narciarskie

Dzień
L_{AeqD}
[dB]

	>.-35
	>35-40
	>40-45
	>45-50
	>50-55
	>55-60
	>60-65
	>65-70
	>70-75
	>75-80
	>80-..

Rys. 4

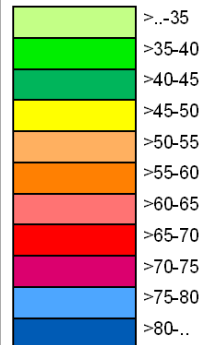
Zasięg poziomu hałasu w otoczeniu Zakładu. Pora dzienna
Wariant I, 5 rok eksploatacji

Legenda

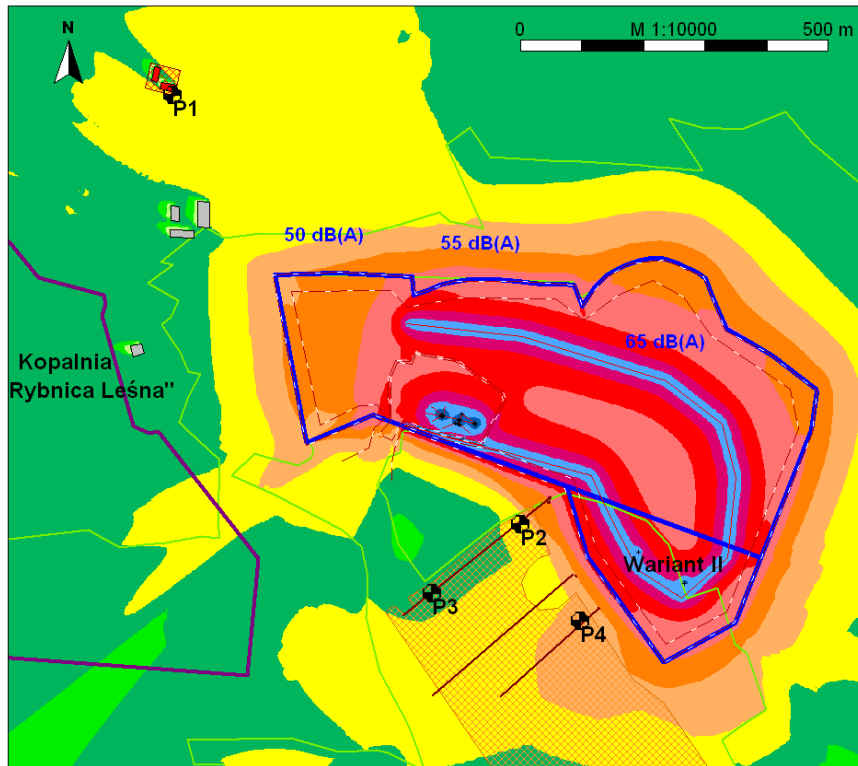
- Granica projektowanego Zakładu
- Granica eksploatacji 5 rok
- Punkty obliczeniowe
- Teren R/UTT
- Teren MP
- Budynki mieszkalne
- Budynki niemieszkalne
- Granica lasu
- Drogi
- Źródła punktowe
- Źródła liniowe
- Wyciągi narciarskie

Dzień
LAeqD
[dB]

Rys. 5

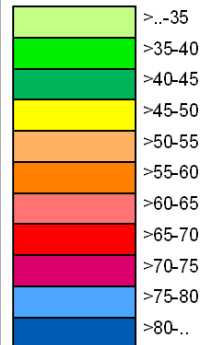
Zasięg poziomy hałasu w otoczeniu Zakładu
Pora dzienna. Wariant II

Legenda

- Granica projektowanego Zakładu
- Punkty obliczeniowe
- Teren R/UTT
- Teren MP
- Budynki mieszkalne
- Budynki niemieszkalne
- Granica lasu
- Drogi
- Źródła punktowe
- Źródła liniowe
- Wyciągi narciarskie

Dzień
LAeqD
[dB]

Ad. 9.

Emisja z prac strzelniczych jest rozłączna w czasie z emisją generowaną z pozostałych źródeł (oczywiście względy bezpieczeństwa). W pojęciu „stałej emisji z pracy zakładu” nie mieści się emisja drogowa, omówiona odrębnie ze względu na konieczność zastosowania innego narzędzia obliczeniowego, ale także i przede wszystkim ze względu na inny obszar oddziaływania – znaczące stężenia powstają jedynie w bliskim sąsiedztwie drogi transportu urobku.

Ad. 10.

Firma Akszak wystąpiła do WIOŚ pismem z dnia 20 sierpnia 2010 roku z prośbą o określenie „tła” – średniorocznych poziomów substancji w powietrzu, wskazując jednoznacznie teren, dla którego informacje te mają dotyczyć. Delegatura WIOŚ w Wałbrzychu pismem z dnia 30 sierpnia 2010 roku określiła stężenia substancji, które według posiadanej przez nią wiedzy są reprezentatywne dla terenu inwestycji. **Kopia pisma WIOŚ w załączeniu.**

Zgodnie z obowiązującym prawem Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska jest jedyną instytucją, uprawnioną do określenia „tła”.

Pytanie o lokalizację stanowisk pomiarowych, zawarte w tym punkcie pisma RDOŚ, należy skierować do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Firma Akszak Consulting nie bierze udziału w realizacji statutowych zadań WIOŚ, w szczególności: nie bierze udziału w planowaniu programu badań monitoringu środowiska.

Ostatnie zdanie tego (dziesiątego) punktu pisma RDOŚ brzmi:

„Dane z centrum Wałbrzycha są wysokie i nie będą miernikiem faktycznego pogorszenia stanu środowiska”

Przyjmując do obliczeń wysokie tło (R), zawęża się obszar tła dyspozycyjnego (Da – R). Pomimo tego, generowane stężenia (Sa) nie przekraczają wartości tła dyspozycyjnego.

Prezentowane w piśmie RDOŚ podejście do zagadnienia oceny jakości środowiska oceniamy jako interesujące i nowatorskie. W takim ujęciu oceniana byłaby względna różnica stężeń, która dobrze ilustruje wpływ inwestycji na środowisko. W naszej opinii ta względna zmiana stężeń pozwoliłaby – jako kryterium oceny – lepiej chronić tereny o wysokich parametrach jakości środowiska: przyrost stężeń o $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w centrum Wałbrzycha z całą pewnością nie jest tym samym, co taki sam przyrost stężeń na obszarze „zielonych płuc Polski”.

Jednak w obecnie obowiązującym stanie prawnym ocenie podlegają wartości bezwzględne stężeń, a nie ich zmiany, dlatego w Raporcie ooś przyjęto metodykę obecnie obowiązującą.

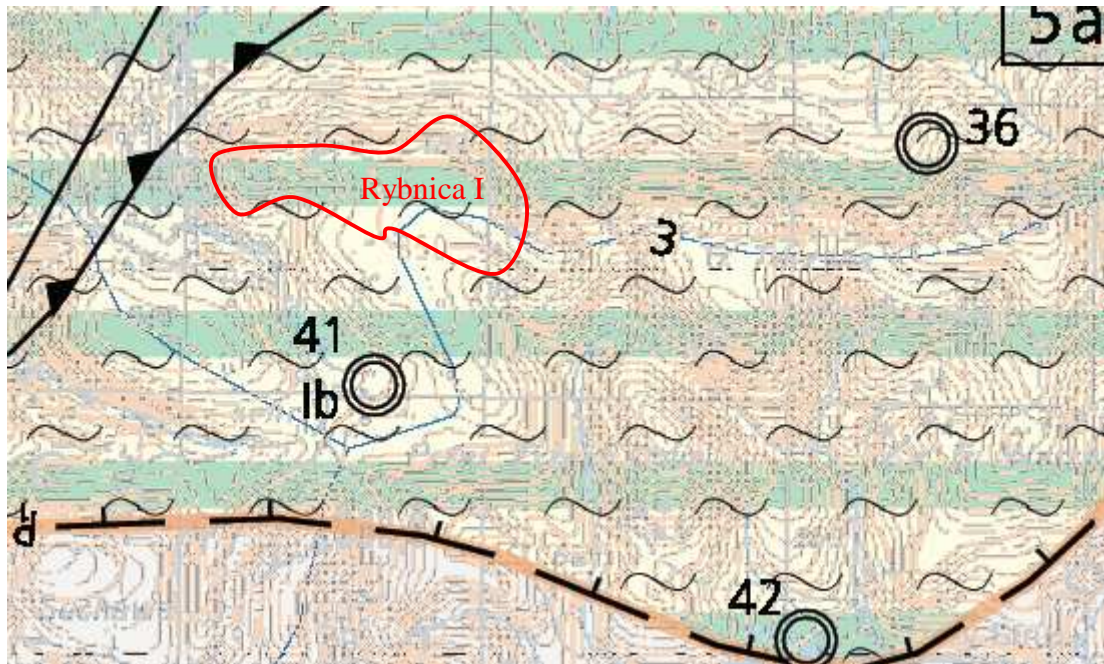
Ewentualna zmiana metodyki, w tym zmiana kryteriów oceny wymagałaby akceptacji Ministra Środowiska.

Ad. 11

Trudno zgodzić się z tezą, że nie dokonano rzetelnej oceny oddziaływania pod kątem hydrologicznym i hydrogeologicznym. Ocena jest dostosowana do skali problemu, jakie niesie ze sobą eksploatacja w zasadzie bezwodnego górotworu, a analiza ubytku pojemności retencyjnej nie prowadzi do konstruktywnych wniosków, gdyż lasy te mają charakter hodowlany i będą podlegały wycince, bez względu na to, czy będzie kopalnia czy też nie (rozważanie takie byłyby celowe na etapie tworzenia mpzp). Jak podano w p. 20 na przeważającym obszarze gruntów Nadleśnictwa Wałbrzych projektowanych do wyłączenia z produkcji leśnej pod kopalnię melafiru „Rybnica I” dominują drzewostany rębne, które zgodnie z obowiązującym Planem Urządzania Lasu są przeznaczone do częściowego usunięcia i do odnowienia w terminie do 31 grudnia 2018 r.

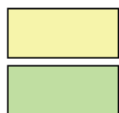

1. Wycinek Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000 (powiększenie do skali 1:25 000), arkusz Wałbrzych; PIG 2000 r – Rys. 6

5 – numer jednostki, a-brak izolacji, b-izolacja słaba, P₁-dolny perm, II-zasoby dyspozycyjne 100-200 m³/24h/km²

STOPIEŃ ZAGROŻENIA

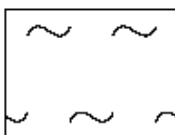

średni - obszar o niskiej odporności (a,ab), ale ograniczonej dostępności (parki narodowe, rezerваты, masywy leśne) piętra głównego, bez ognisk zanieczyszczeń lub obszar o średniej odporności piętra głównego (b) z ogniskami zanieczyszczeń
niski - obszar o średniej odporności piętra głównego (b), bez ognisk zanieczyszczeń

JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Główne użytkowe piętro wodonośne:

Klasy jakości

I b - jakość dobra, ale może być nietrwała z uwagi na brak izolacji, woda nie wymaga uzdatniania

II - jakość średnia, woda wymaga prostego uzdatniania

Hydrogeologiczny otwór badawczy

Studnia drenażowa

2. Uszczegółowienie opisy hydrologicznego (zaczepnięto z Operatu wodnoprawnego dla remontu muru oporowego w km 5+750 dw nr 380 w m. Grzmiąca – Tarcpol Starachowice)

Potok Rybna jest lewostronnym dopływem Bystrzycy, który uchodzi do niej w km 91,760 jej biegu. Całkowita powierzchnia zlewni potoku Rybna do ujścia wynosi 13,76 km², natomiast całkowita długość 8,64 km. W środkowym i dolnym biegu potok stanowi granicę pomiędzy Górami Suchymi i Wałbrzyskimi. Rybna wypływa w Górach Suchych, poniżej Przełęczy Trzech Dolin, na wysokości około 790 m npm. Potok w górnym biegu płynie przez nie zalesione tereny w kierunku północnym doliną oddzielającą Graniczną i Bukowiec na zachodzie od Klina na wschodzie. Mija kamieniołom i dociera do górnych domów Rybnicy Leśnej. Przepływa przez całą wieś i na końcu, przy skrzyżowaniu szos, skręca gwałtownie na wschód.

Miejsce w Rybnicy Leśnej znane jest hydrografom. Znajduje się tu najlepiej zachowany w Sudetach kaptaż. Zaledwie 500 m na północ znajduje się górny odcinek obecnie Ścinawki, a ponieważ teren jest prawie płaski, przy wyższych stanach wód zdarzało się, że jeden potok przechwytywał wody drugiego (zjawisko bifurkacji). Za Rybnicą Leśną potok płynie pomiędzy Rybnickim Grzbietem w Górach Wałbrzyskich na północy a grzbietem Jeleńca w Górach Suchych na południu. Potok tworzy tu główną, przełomową dolinę o stromych, miejscami skalistych zboczach, porośniętych lasami świerkowo-bukowymi regla dolnego. Przełom w rejonie Rybnicy Małej ma około 2 km długości. Rybna uchodzi w Głuszycy na wysokości około 430 m npm.

Cała dolina została wycięta w permskich melafirach (trachybazaltach), a w rejonie Wyżyny Unisławskiej i Obniżenia Górnej Bystrzycy także w piaskowcach, łupkach i zlepieńcach czerwonego spągowca. W odsłonięciach na brzegu pojawiają się łupki antrakozjowe. Wzdłuż Rybnicy prowadzi szosa nr 380, a wzdłuż górnego biegu lokalna szosa do schroniska „Andrzejówka”. Zlewnia zalesiona jest w nieznacznym stopniu (około 15 %).

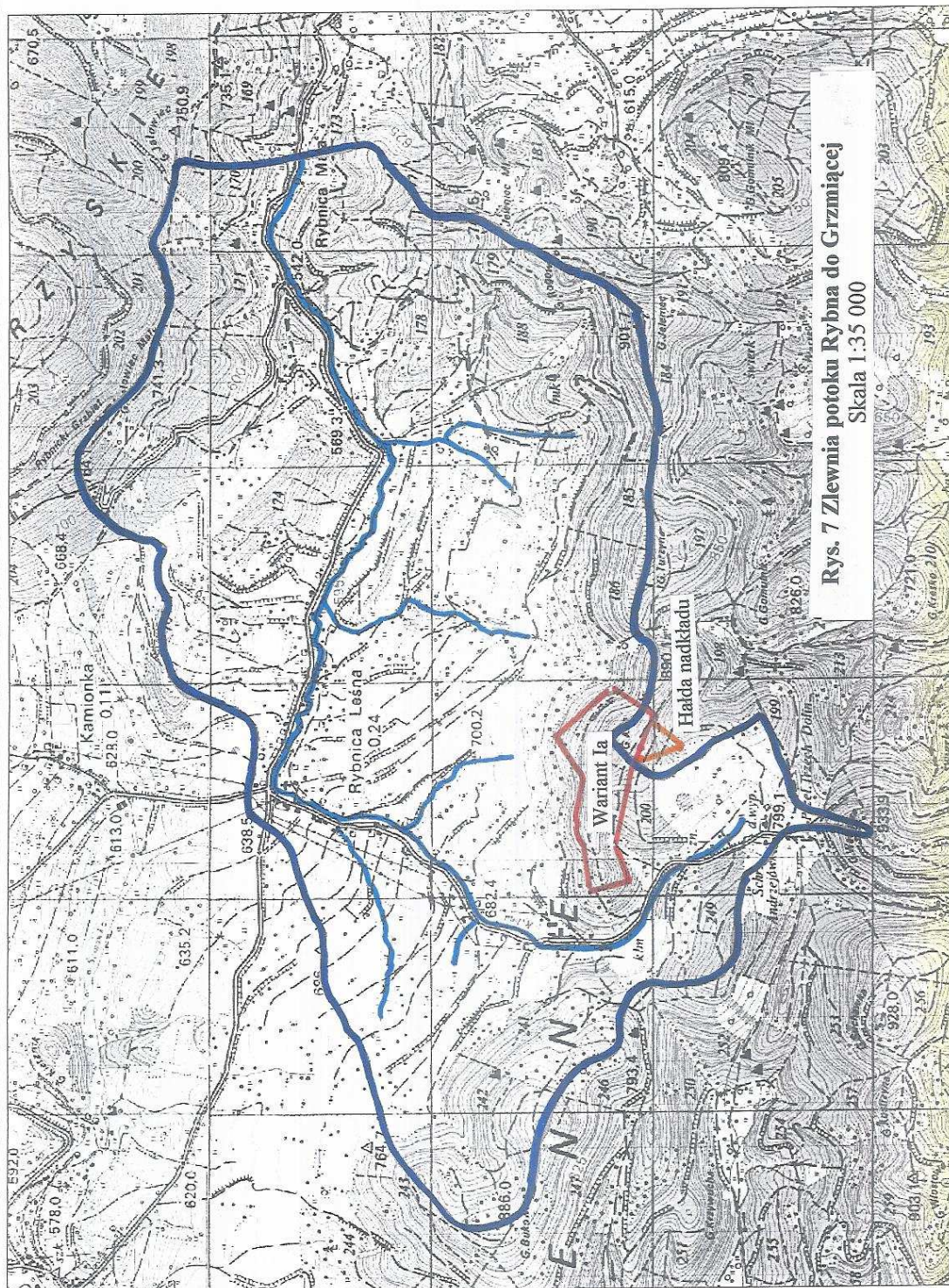
Potok Rybna odwadnia północno - zachodnie zbocza Gór Suchych i południowe zbocza Gór Wałbrzyskich. Potok prawie na całej swojej długości jest nieuregulowany, o wartkim prądzie wody. Obszar zlewni charakteryzuje się dużymi deniwelacjami, wynoszącymi ponad 380 m oraz znacznymi spadkami, rzeźba terenu jest urozmaicona. Na obszarze zlewni występują opady o znacznej wysokości, suma roczna opadu z wielolecia wynosi powyżej 800 mm. Ukształtowanie terenu sprzyja wystąpieniu szybkiego spływu powierzchniowego, prędkość spływu po powierzchni terenu jest duża. W okresach występowania gwałtownych, nawalnych opadów oraz podczas wiosennych roztopów potok stwarza poważne zagrożenie powodziowe, występując z brzegów czyniąc wiele zniszczeń.

Zlewnia potoku Rybna jest zlewnią niekontrolowaną pod względem hydrologicznym, tzn. brak jest obserwacji i pomiarów podstawowych charakterystyk hydrologicznych, takich jak stan wody i przepływ.

Zjawiska lodowe na ciekach wodnych tego regionu pojawiają się zwykle w połowie listopada lub na początku grudnia. Początkowo mają charakter lodu brzegowego, przy dłuższej utrzymujących się niskich temperaturach zwykle dochodzi do zamarzania powierzchni wody w korytach cieków. Na ciekach małych nie obserwuje się pochodzenia kry lodowej w okresie roztopów wiosennych. Pokrywa lodowa topi się stosunkowo szybko, groźne są natomiast powodzie roztopowe. Z uwagi na parametry przekroju koryta potoku Rybna, zjawiska lodowe na nim występujące należy określić jako marginalne, nie mające większego wpływu na warunki przepływu wód.

Dno koryta potoku budowane jest z grubych piasków i żwirów, w dnice leżą kamienie. Każdorazowo w trakcie przejścia wezbrania powodziowego, koryto potoku może podlegać erozji bocznej, w korycie mogą się pojawiać również grunty wymywane z rynien erozyjnych obecnych na stromych stokach przyległych wzniesień.

Rumowisko wleczone wodami powodzi przemieszcza się w dół potoku, nie są jednak widoczne jego odkłady.

3. Las jako zbiornik retencyjny - Jedną z podstawowych funkcji fizjologicznych drzew jest transpiracja, która związana jest z przewodzeniem przez drzewa wody i uwodnienia drewna drzew. Na podstawie różnicy pomiędzy wagą drewna suchego i żywego (Krzysik F. 1957)

wyliczono, że w 1 m³ drewna żywego drzewa świerkowego zawiera średnio 0,31 m³ wody. Na podstawie opisów taksacyjnych obliczono ilość m³ drewna na powierzchni podlegającej wyłączeniu wynosi ok. 2 900 m³, a zatem ilość wody zawartej w drzewostanie wyniesie:

$$V_d = 2\,900 \times 0,31 = 899 \text{ m}^3$$

W lesie wyróżnia się również tzw. zbiornik intercepcyjny, co tłumaczy się ilością wody zatrzymywanej przez igliwie i korony drzew oraz ściółkę leśną (Osuch B., Kowalik P., 1998). Pojemność intercepcyjna danego drzewostanu jest zmienna i zależy od fazy rozwojowej drzewostanu, gatunku, żyzności siedliska. Szacuje się, że przy opadzie rzędu 800 mm, drzewostan zatrzymuje w koronach 39%, a w ściółce 26% wody opadowej (Arnold P. 1995) co daje rocznie odpowiednio 312 i 208 mm/m² (0,52 m/m²). A więc roczna pojemność zbiornika intercepcyjnego przy zakładanej powierzchni wylesień wynoszącej 22,05 ha wyniesie:

$$V_i = 0,52 \text{ m} \times 220\,500 \text{ m}^2 = 114\,660 \text{ m}^3$$

Tak więc zbiornik zastępczy (V_Z), który zastępował by wycięty las (P_p) powinien mieć pojemność:

$$V_Z = V_d + \frac{V_i}{12} * 1,05$$

gdzie: V_Z – pojemność zbiornika zastępczego

V_d – ilość wody zawartej w drzewostanie

V_i - roczną pojemność zbiornika intercepcyjnego

1,05 – współczynnik podwyższający pojemność zbiornika o tzw. wielką wodę 50. letnią.

A zatem:

$$V_Z = 899 + 114\,660/12 \times 1,05 = 10\,454 \text{ m}^3.$$

Należy jednak zauważyć, że wycinka drzew nie nastąpi jednocześnie na całej powierzchni przeznaczonej do wylesienia, lecz będzie prowadzona sukcesywnie w miarę urabiania złoza przez ok. 40 lat.

3. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych przez cały czas eksploatacji będzie regulowane przez firmę eksploatującą kamieniołom. Do tego celu służą rząpie w dnie wyrobiska, oraz zbiornik osadczy (patrz rozdz. 7.4.) Nie przewiduje się więc, ani nie ma takiej konieczności, aby wody zbierające się w kamieniołomie były odprowadzane do Rybnej podczas trwania deszczów nawalnych, lub podczas wysokich stanów wód tego cieku. Warunki zrzutu wód kopalnianych będą ściśle określone w przyszłym pozwoleniu wodnoprawnym, na podstawie operatu wodnoprawnego jaki zostanie wykonany po uzyskaniu decyzji środowiskowej. Ilość wód opadowych spływających do rząpia w czasie deszczu miarodajnego w docelowej powierzchni kamieniołomu będzie wynosiła:

$$Q = 131 \times 0,2 \times 22,85 = 598,7 \text{ dm}^3/\text{s}$$

Przyjmując czas trwania deszczu miarodajnego na 15 min, ilość wody jaka zostanie zgromadzona w rząpiu wyniesie ≈ 540 m³. Warto zauważyć, że pojemność samego osadnika wyniesie ≈ 2000 m³

4. Nie istnieje potrzeba zwiększania pojemności zbiornika, ani też zmiany jego lokalizacji, ze względu na to, że niezależnie od powierzchni kamieniołomu, wody opadowe i roztopowe będą gromadzone w pierwszym rzędzie w rząpiach w dnie wyrobiska, dopiero z nich będą przepompowywane w określonych ilościach i w określonym czasie do zbiornika osadczego.

Jest oczywistym fakt, że złożony przez Inwestora raport, w którym przedstawia się najkorzystniejsze dla środowiska warianty, w tym dotyczące lokalizacji osadnika są przez niego akceptowane. Osadnik będzie oczyszczany w miarę wypełniania go osadem. Będzie zaprojektowany w taki sposób, aby usuwanie odpady mogło być dokonywane ładowarką wyposażoną w łyżkę lub spychaczem. Drobną frakcją mineralną jaką stanowiąc będzie osad może być zawrócona jako domieszka do określonego asortymentu kruszywa. Prace regulowane będą odpowiednią instrukcją opracowaną na etapie planu ruchu kopalni.

5. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z planowanej kopalni na złożu „Rybnica I” nie spowoduje żadnych negatywnych skutków gdyż jak wyjaśniono w rozdz. 7.4. raportu oraz w powyższych punktach:

- wody opadowe i roztopowe przed odprowadzeniem do Rybnej będą oczyszczone w osadniku, a więc ich skład nie będzie się różnił od składu innych wód opadowych i roztopowych spływających do tego cieku
- ze względu na możliwość regulacji dopływu wód z kamieniołomu, w okresie wezbrań wody te mogą być retencjonowane w rzapiach na dnie kamieniołomu i następnie przepompowywane za pośrednictwem osadnika w terminach późniejszych, kiedy minie fala wezbraniowa.

Ad. 12

Kwestia wyboru zaopatrzenia kopalni w wodę ma jedynie aspekt ekonomiczny a nie środowiskowy. Aktualnie Inwestor skłania się do rozwiązania polegającego na dowozie wody beczkowozami z ujęcia gminnego. Należy ponadto dodać, że sugestia co do odrestaurowania ujęć znajdujących się na Hali pod Klinem nie ma związku z jakimikolwiek zmianami co do bilansu wodnego w otoczeniu inwestycji, ponieważ chodzi tu o wyczyszczenie istniejących podziemnych zbiorników do których napływa woda drenażowa, oraz remontu obudowy. Ponadto same ujęcia znajdują się w partii Hali silnie porośniętej roślinnością ruderalną, głównie pokrzywą.

Fot. 1 Zdewastowane obudowy ujęć drenażowych na Hali pod Klinem (12.04.2011)

Fot. 2 Uschnięte łodygi pokrzyw na powierzchni terenu w rejonie ujęć (12.04.2011)

Fot. 3 Powierzchniowy wypływ wód na Hali pod Klinem

Ad. 13

Lokalizacja ujęcia drenażowego KSS „Bartnica” została przedstawiona i opisana w rozdz. 2.2. cyt.: „Ujęcie znajduje się przy skrzyżowaniu drogi powiatowej z istniejącą drogą gruntową, po której ma być poprowadzona droga udostępniająca złoża. Strefa ochrony bezpośredniej jest ogrodzona i oznakowana. Powierzchnia strefy ok. 0,32 ha”, a także w rozdz. 4.4.2.. Przedstawiono ją na ryc. 2.7., 2.16., pokazano na fot. 4.2. Znajduje się w odległości ok. 160 m od granicy obszaru górniczego, licząc wzdłuż drogi dojazdowej.

Wpływ eksploatacji złoża „Rybnica I” na ujęcie jest wyczerpująco opisany w rozdz. 7.4. raportu. Wyjaśnić należy, że ujęcie drenażowe polega na zbieraniu wód spływających na ogół okresowo po stoku w warstwach przypowierzchniowych do podziemnego zbiornika gromadzącego te wody. Trudno zatem określić „głębokość zalegania zwierciadła wody”.

Ad. 14

Samochody wyjeżdżające z kruszywem na drogę publiczną będą oczyszczane w myjni. Mycie samochodów będzie prowadzone w urządzeniach do mycia kół i podwozi samochodów ciężarowych stosowanych w warunkach kopalnianych. Woda wykorzystywana do mycia samochodów będzie znajdowała się w obiegu zamkniętym. Przy wjeździe na myjnię samochód będzie uruchamiał system mycia składający się z pomp ciśnieniowych i zestawu spryskiwaczy. Zużyta woda będzie trafiała do osadnika. Sedymentacja osadu z wody będzie wspomagana przez dodawanie flokulantów. Osad będzie usuwany automatycznie za pomocą przenośnika zgrzeblowego lub manualnie. Straty wody w rozwiązaniach tego typu są minimalne. Urządzenia wyposażone są dodatkowo w kabel grzewczy tak żeby mogły pracować również w okresie zimowym.

Producenci urządzeń:

Peak Machinery s.r.o.

Frutiger.

Zalety urządzeń myjących:

- czystość dróg przy wjeździe z kopalni,
- łatwość w montażu,
- możliwość przemieszczenia urządzeń w dowolne miejsce,
- długoterminowa niezawodność urządzeń,

- nieskomplikowana obsługa i konserwacja,
- urządzenia można uruchamiać również w okresie zimowym za pomocą kabla grzewczego.

Typy myjni:

PeakWash 1000

PeakWash 680

PeakWash Easy Mobile

PeakWash Easy

Moby Dick Junior Standard

Moby Dick Quick 400 G

MobyDick Quick 400/667/939

Fot. 4 Myjnia z osłonami bocznymi.

Fot. 5 Myjnia z pojedynczymi natryskami bocznymi.

Fot. 6. Platforma myjni.

Myjnie wyposażane są w dodatkowo w:

- zbiornik osadowy,
- przewody płuczące do skrapiania kabiny i ładunku,
- ekologiczną emulsję do czyszczenia,

Urządzenia umieszcza się na stabilnej powierzchni bez konieczności przygotowań budowlanych. Myjnia będzie postawiona przy wyjeździe na drogę.

Ad. 15

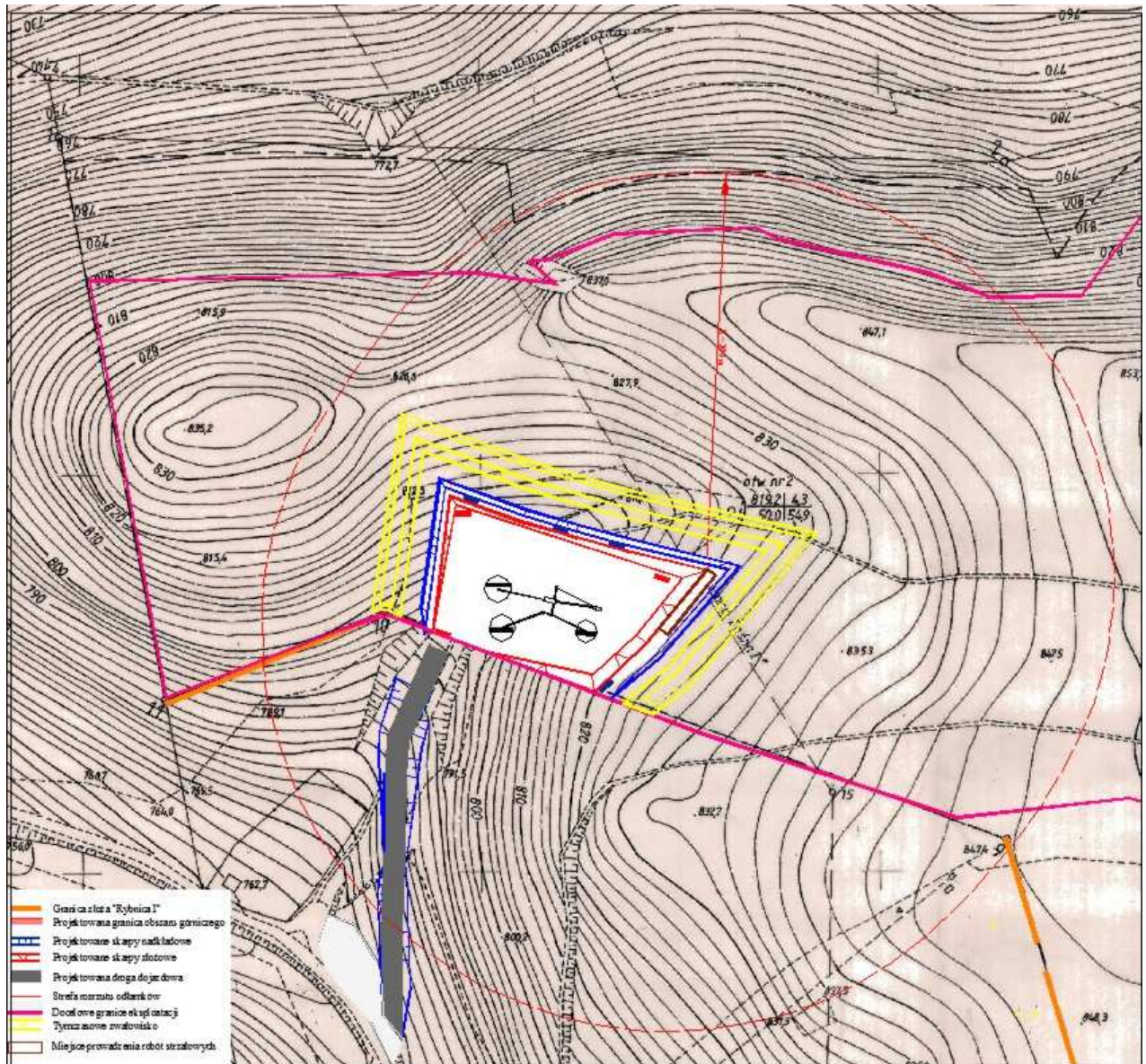
Roboty strzałowe oddziałują na otoczenie:

- rozrzutem odłamków skalnych,
- powstającą w ich wyniku falą drgań sejsmicznych,
- falą podmuchu.

Drgania sejsmiczne i podmuch oddziałują głównie na obiekty budowlane i infrastruktury (linie energetyczne, rurociągi, drogi itp.). Ponieważ teren jest niezabudowany i nieuzbrojony oddziaływania te nie będą powodowały zagrożeń. Drgania sejsmiczne jak i fala podmuchu powietrza nie wywołują uszkodzeń w drzewostanie jak w faunie danego rejonu.

Strefy oddziaływania dla preferowanego wariantu Ia przedstawiono w Raporcie: ryc. 3.4. str.41.

Rys. 2. Przykład maksymalnego zasięgu rozrzutu odłamków skalnych z pojedynczego strzelania.

Zagrożeniem dla ludzi i zwierząt jest natomiast rozrzut odłamków skalnych, jaki powstaje w wyniku prowadzonych robót strzałowych. W celu zapewnienia bezpieczeństwa wyznaczana jest strefa oddziaływania robót strzałowych na otoczenie. W przypadku kopalni „Rybica I” strefa ta będzie stanowiła podstawę do wyznaczenia terenu górniczego. W momencie prowadzenia robót strzałowych strefa ta zabezpieczana jest przez posterunki, w których będą rozmieszczeni pracownicy kopalni. Mają oni na celu nie dopuszczać do wejścia w strefę ludzi. Roboty strzałowe prowadzone będą przy zastosowaniu nowoczesnych technik strzelniczych (materiały wybuchowe, zapalniki, rozmieszczanie materiału wybuchowego w otworach itp.). Rozwiązania te mają na celu ukierunkować główną energię wybuchu materiału wybuchowego w stronę górotworu. W związku z powyższym ogranicza się rozrzut odłamków skalnych do minimum. W praktyce pojedyncze odłamki skalne są wyrzucane z miejsca prowadzenia robót na odległość niewiele przekraczającą 100 m. Przykład odpalenia ładunku materiału wybuchowego przedstawiono na poniższej fotografii:

Fot. 7 Moment odpalenia ładunków materiału wybuchowego w otworach.

Pojedyncze odłamki skalne nie stanowią większego zagrożenia dla flory i fauny otaczającej miejsce prowadzonych robót strzałowych. Na fotografiach 7 i 8 widoczne są tereny zalesione wokół wyrobiska. Nie widać ujemnych skutków oddziaływania robót strzałowych. Należy również zaznaczyć że główny rozrzut odłamków skierowany jest w kierunku wyrobiska które pozbawione jest roślinności.

Fot. 8. Zbocze kopalni z otaczającym je lasem (przykład).

Ad. 16

Autorzy zdecydowanie sprzeciwiają się stwierdzeniu, że rozważenie realizacji przedsięwzięciach w innych wariantach było niedostateczne. Należy zauważyć, że do dwóch wariantów proponowanych przez Inwestora, w trakcie opracowywania raportu został zaproponowany wariant trzeci (Ia), który został zaakceptowany przez Inwestora (trudno sobie wyobrazić, aby preferowany wariant nie zyskał akceptacji przez Inwestora, który sam załącza raport do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach). Wariant ten został uznany za najkorzystniejszy dla środowiska, co zostało jednoznacznie opisane w rozdz. 2.7. raportu.

Nie można także zgodzić się z twierdzeniem, że analiza akustyczna nie została przedstawiona właściwie w aspekcie oddziaływań skumulowanych.

Dopuszczalne poziomy hałasu określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r. nr 120 poz. 826). Zgodnie z ww. rozporządzeniem ochronie przed hałasem podlegają przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny związane ze stałym pobytem dzieci i młodzieży, tereny szpitali, domów opieki, a także tereny o charakterze wypoczynkowo-rekreacyjnym. Dla terenów leśnych, terenów upraw rolnych i innych terenów przyrodniczych nie ma określonych dopuszczalnych poziomów hałasu. Zatem nie można mówić o przekroczeniach na tych terenach ani o wielkości obszaru objętego oddziaływaniem bo nigdzie nie określono jakim.

Oceny oddziaływania skumulowanego dokonano dla najbliższych terenów chronionych poprzez zsumowanie poziomów dla stanu istniejącego i prognozowanego, co jest wystarczające do oceny czy wspólne oddziaływanie inwestycji nie będzie powodowało przekroczeń na terenach chronionych.

Brak jest badań uzasadniających przyjęcie określonego poziomu hałasu jako granicznego z punktu widzenia negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, a zwłaszcza na faunę dla kopalni odkrywkowych. Znane są badania zagraniczne dotyczące wpływu hałasu drogowego na populacje ptaków zamieszkujących siedliska, lasy i tereny otwarte. W referacie Łukasza Stasiaka „Problem ochrony terenów zielonych przed hałasem w świetle europejskiej polityki przeciwhałasowej” opublikowanym w materiałach konferencyjnych V Konferencji Ochrony Środowiska (Wrocław 10-11 maja 2010 r) podaje się, że negatywny wpływ hałasu zaczyna się od 40 dB(A) dla gatunków leśnych i 50 db(A) dla gatunków terenów otwartych, co może powodować redukcję populacji ptaków zamieszkujących tereny przyległe do źródła hałasu. Wydaje się, że w przypadku małopowierzchniowych źródeł hałasu, działających okresowo, z dużymi przerwami czasowymi przyjęcie progowych parametrów poziomu hałasu jak dla dróg jest nieuprawnione. Można postawić tezę, że winny być one znacznie liberalniejsze. Kwestie oddziaływań skumulowanych poruszono także w odpowiedzi na p. 26.

Ad. 17

Inwestor zamierza wstrzymać prace obligatoryjnie w następujących okresach:

- 24 XII – 2 I
- ferii zimowych
- Biegu Skalnika
- Biegu Gwarków,

a także wtedy, gdy temperatura powietrza w porze dziennej spadnie poniżej -20°C .

Ad. 18

Zapis dot. odpadów technologicznych na str. 138 jest nieprecyzyjny, albowiem odpady technologiczne nie wystąpią, gdyż urobiony materiał w całości stanowić będzie produkt.

Ad. 19

Oddziaływanie transportu urobku z kopalni do stacji przeładunkowej w Wałbrzychu w zakresie emisji hałasu zostało przeanalizowane w treści raportu i przedstawione w rozdziale 7.3.6. Jak wynika ze przeprowadzonej analizy, hałas związany z transportem urobku z nowej kopalni będzie kształtował się na poziomie 52,4 dB (w odległości 10 m od drogi na wysokości 4 m) a już obecnie kształtuje się na poziomie 62,9 dB – hałas w otoczeniu drogi krajowej nr 35 od całkowitego ruchu (tabela 12 załącznik 1 - sprawozdanie z badań nr PR/01/06/10).

Jako wykazano w treści raportu dominującym elementem jest transport pochodzący z istniejącej kopalni (ilość samochodów z projektowanego Zakładu będzie 5–cio krotnie mniejsza niż z kopalni istniejącej). Łącznie ilość przejeżdżających samochodów wzrośnie jedynie o 5 poj./godz. A zatem teza RDOŚ o „istotnym obniżeniu jakości życia mieszkańców wzdłuż przewidywanej trasy wywozu urobku ...” jest niewiarygodna.

Należy ponadto zauważyć, że istniejąca kopalnia melafiru należąca do KSS „Bartnica” Sp. z o.o. na własny koszt wyremontowała drogę powiatową w obrębie Rybnicy Leśnej, podnosząc w ten sposób jej jakość do poziomu jakiego do tej pory nie miała. Podobną deklarację składa właściciel złoża „Rybnica I”. Należy także dodać, że za stan dróg odpowiada jej zarządca, a mimo to podmioty gospodarcze mające świadomość tego, że ich pojazdy mogą przyczynić się do szybszego zużywania nawierzchni drogowej decydują się na wyłożenie własnych środków na ich remont. W przypadku odcinka drogi krajowej nr 35 jego zarządcą jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, której obowiązkiem jest dbałość o jej stan techniczny. Jest to droga publiczna i nie można zakazać korzystania z niej wybranym podmiotom gospodarczym, lub komukolwiek innemu. Brakiem dbałości o jej stan techniczny można obciążyć także władze Wałbrzycha, które do chwili obecnej (jako miasto ponad 100 tysięcy) nie opracowało Mapy Akustycznej, dającej pogląd na faktyczny poziom hałasu w mieście i identyfikację źródeł hałasu. Pisma Prezydenta Wałbrzycha protestujące przeciwko przejazdowi 5 samochodów/h do stacji Wałbrzych Główny są zatem odwracaniem uwagi od własnych zaniedbań. Ograniczenie poziomu hałasu można uzyskać poprzez egzekwowanie dozwolonej prędkości ustalonej dla tego odcinka drogi krajowej na 40 km/h poprzez zastosowanie i egzekwowanie środków zapobiegawczych takich jak:

- fotoradary
- kontrolę stanu technicznego pojazdów ciężarowych
- remont drogi z wymianą nawierzchni na nawierzchnię o lepszych parametrach akustycznych (SMA, asfalt z domieszką gumy).

Rozwiązania te mogą przyczynić się do obniżenia poziomu hałasu wzdłuż drogi o nawet 3-4 dB, a więc do poziomu znacznie niższego niż jest obecnie, w tym także z uwzględnieniem transportu planowanej kopalni melafiru.

Ad. 20

Raport o oś stanowi załącznik do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach składanego przez Inwestora, a zatem wariant Ia przedstawiony jako najkorzystniejszy dla środowiska jest w pełni przez niego akceptowany.

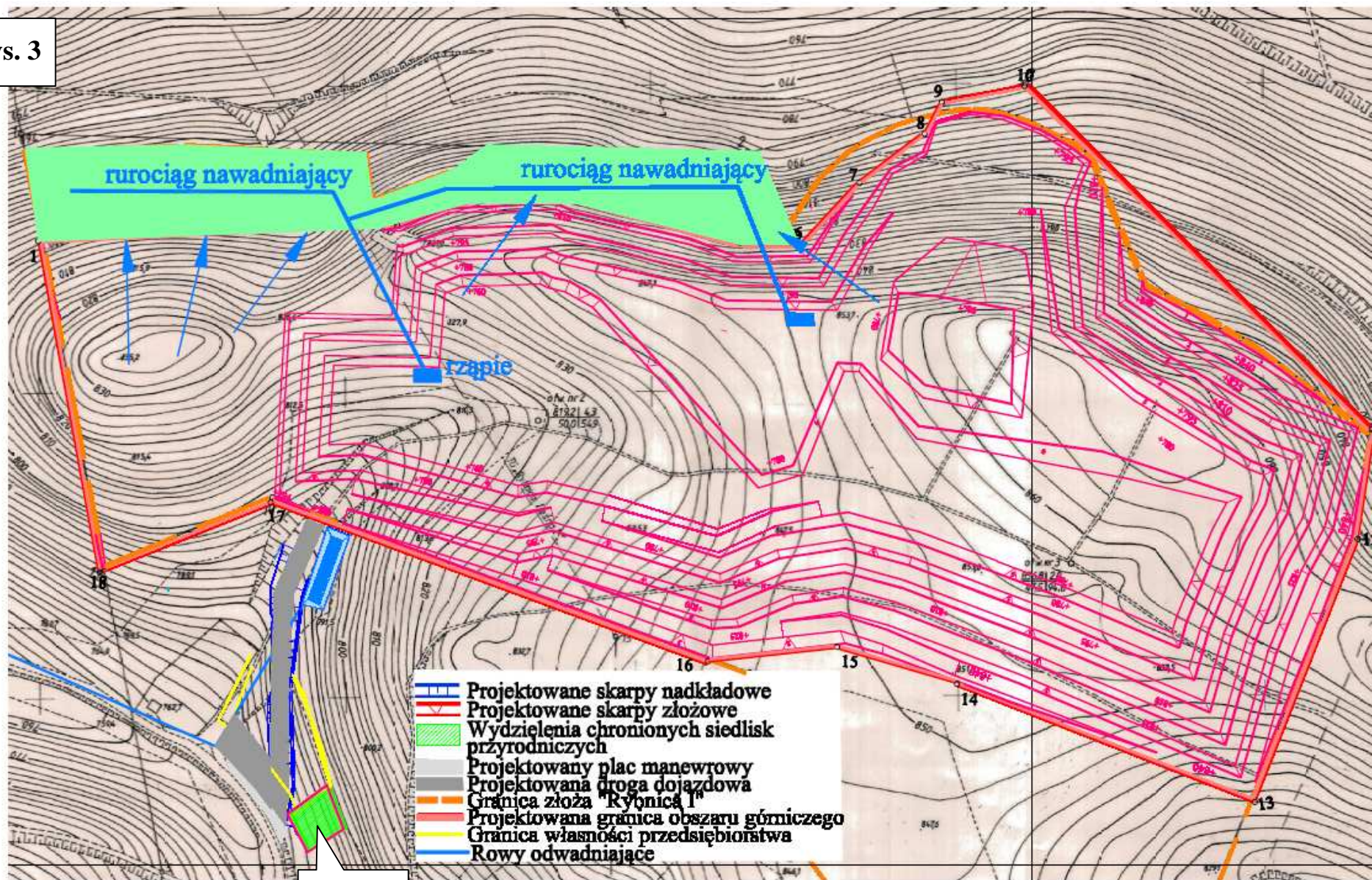
W latach 1987-89 Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie we współpracy z Instytutem Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, w ramach CPBP (Centralny Program Badań Podstawowych) realizował projekt pn. „*Stan, prognoza zmian stosunków wodnych, warunków glebowych i szaty roślinnej oraz zasady fitomelioracyjnego zagospodarowania terenów eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych na obszarze woj. Legnickiego*” (kierownikiem projektu był prof.

S.Hejmanowski). Elementem tego projektu było wykonane w ING Uniw. Wrocław. Opracowanie pt. *„Ocena wpływu eksploatacji odkrywkowej surowców mineralnych w wybranych obiektach województwa legnickiego na warunki hydrodynamiczne i hydrochemiczne środowiska wodnego i propozycje optymalnego sposobu ich eksploatacji i zagospodarowania w aspekcie ochrony środowiska wód podziemnych”*. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono, że zasięg oddziaływania odkrywkowych wyrobisk na roślinność w otoczeniu jest nieznaczny i zazwyczaj nie przekracza kilku-kilkunastu metrów (w raporcie dla złoża Rybnica, ze względów ostrożnościowych podano zasięg do 100 m). Wyniki badań z końca lat 80 ubiegłego stulecia były przedmiotem licznych publikacji (m. in. Kryza J., Kryza H., Poprawski L., 1988: *Wpływ górnictwa odkrywkowego na wody podziemne na przykładzie wyrobisk województwa legnickiego*. Mat. Konf. „Ochrona i wykorzystanie wód podziemnych środkowego nadodrza”, Zielona Góra, luty 1988, s. 95-115). Również późniejsze obserwacje w otoczeniu wyrobisk surowców węglanowych na Opolszczyźnie (m. in. w Górażdzu), gdzie występuje horyzont wodonośny w utworach krasowych zdrenowany na głębokość kilkunastu metrów, wykazały bardzo ograniczony wpływ na roślinność leśną w otoczeniu.

Jak przedstawiono w raporcie OOŚ złoża Rybnica I. jest złożem suchym, a dopływy do wyrobiska będą związane ze poziomem wód zawieszonych (tzw. „wierzchówką”) występującym głównie w zwietrzelinie. W związku z tym „przesuszenie” siedliska jest mało prawdopodobne. Nie mniej jednak w razie stwierdzenia przesuszenia gleby w trakcie eksploatacji, zawsze można będzie podjąć działania związane ze sztucznym nawodnieniem terenu zadrzewionego wodami dopływającymi do wyrobiska.

Ze względu na zakładany sposób eksploatacji polegający na przekroczeniu grzbietu na stronę północną po ok. 20 latach eksploatacji, ewentualny problem związany z deficytem dopływających w zwietrzelinie wód do siedliska jaworzyny i lasów klonowo-lipowych na stromych stokach i zboczach wystąpi dopiero po tym okresie. Zakłada się więc, że po tym okresie zostanie zainstalowane nawodnienie gruntu wzdłuż docelowej krawędzi wyrobiska przy pomocy perforowanej rury umieszczonej w przypowierzchniowej warstwie zwietrzelinowej. Pompowana tam będzie woda opadowa i roztopowa gromadząca się w rzepiu w dnie wyrobiska (zamiast do zbiornika retencyjnego).

Rys. 3

Siedlisko wg. m.p.z.p.

Podnoszony problem oddziaływania zapylenia związanego z wydobyciem i kruszeniem skały melafirowej jest problemem sztucznym, albowiem jak wykazano w raporcie emisja pyłu drobnego nie przekroczy dopuszczalnych norm poza obrębem wyrobiska, a tak naprawdę jej wielkość poza wyrobiskiem będzie znacząco mniejsza od wartości obliczonych, gdyż metodyka obliczeniowa nie uwzględnia „efektu ściany”, czyli przeszkody na drodze rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

Na terenie obecnie istniejącej kopalni Rybnica Leśna nie stwierdzono wnikania gatunków i zbiorowisk synantropijnych. Samo podłoże (melafir), ze względu na strukturę, skład chemiczny i brak wody, jest dla tych roślin wyjątkowo niekorzystne. W związku z powyższym planowana inwestycja nie stanowi zagrożenia dla naturalności zbiorowisk roślinnych. Znacznie większym zagrożeniem w tym kontekście jest obecność schroniska na Hali Klin, gdzie podaż związków azotowych związanych z działalnością bytową człowieka jest duża, podobnie jak znaczna jest antropogeniczna dostawa nasion i całych roślin. Współczesna i przyszła obecność gatunków synantropijnych jest i będzie ograniczona do pasa drogowego, co jest zjawiskiem powszechnym i nie mającym nic wspólnego z obecnością kopalni; już sama obecność drogi dojazdowej do schroniska Andrzejówka skutkuje występowaniem wzdłuż niej roślin synantropijnych. Odporność naturalnych zbiorowisk leśnych na wnikanie roślin synantropijnych jest bardzo duża, co wielokrotnie udowodniono i dane literaturowe na ten temat są obfite (np. prace J. Falińskiego i Marsza). Odporność ta maleje w przypadku niewłaściwej gospodarki leśnej (por. klasyczne prace R. Olaczka), czego przykład widać na szczycie Klina, gdzie występują – opisane przez Olaczka – zjawiska cespityzacji (zadarnienia) i fruityzacji (zakrzaczenia) dna lasu, jako efekt m.in. wprowadzenia drzewostanu świerkowego na siedlisko lasowe. Zjawiska te nie mają nic wspólnego z eksploatacją jakichkolwiek kopalni i projektowana inwestycja w żadnej mierze nie przyczyni się do nasilenia procesów synantropizacji zbiorowisk leśnych.

Nawadnianie lasu jaworowego i klonowo-lipowego na zboczach przewidziane jest jako sytuacja awaryjna, a jej zaistnienie – biorąc pod uwagę charakter skały i brak w niej ruchów poziomych wody – wyjątkowo mało prawdopodobne. Należy też uwzględnić obecne ekspozycje i nachylenie zboczy Klina – siedliska priorytetowe (kod *9180) nie są obecnie nawadniane przez wody powierzchniowe, spływające z wierzchołka góry Klin; wody te płyną w stronę Hali pod Klinem oraz w kierunku drogi do Andrzejówki. W związku z powyższym, powstanie nowego wyrobiska nie wpłynie na stosunki wodne siedliska lasów jaworowych i klonowo-lipowych, przy założeniu pozostawienia szerokiego pasa między krawędzią wyrobiska, a zboczem porośniętym przez w/w zbiorowiska leśne (tak jak to proponuje się w Raporcie). Konkludując, inwestycja nie wpłynie negatywnie na siedliska priorytetowe.

Uwagi odnośnie możliwości nadmiernego zapylenia zbiorowisk leśnych i nieleśnych otaczających projektowaną kopalnię nie znajdują uzasadnienia w danych faktograficznych. Sprawozdania z pomiarów stężeń pyłu PM10 i opady pyłu ogółem z monitoringu powietrza wokół Kopalni Melafiru „Rybnica Leśna” za 2010 r., wykonane przez Zakład Ochrony Środowiska ATMON z Jeleniej Góry wskazują, że występuje wyraźna tendencja spadkowa w obu w/w zakresach, związana najprawdopodobniej z prowadzonym w Kopalni działaniami skierowanymi na ograniczenie emisji pyłów (zintensyfikowanie zraszania miejsc pyłotwórczych, regularne usuwanie nagromadzonego pyłu na urządzeniach, prawidłowa eksploatacja urządzeń odpylających oraz zraszanie drogi powiatowej). Należy też uwzględnić fakt, że projektowana kopalnia będzie eksploatowana wgłębnie, co dodatkowo ograniczy emisję pyłu na zewnątrz leja. W związku z powyższym zapylenie jako czynnik szkodliwie wpływający na siedliska lasów klonowo-lipowych i jaworzyn w tym przypadku nie powinno być brane pod uwagę.

W celu monitorowania stanu fitocenoz leśnych powinny być założone trzy transekty o przebiegu południe-północ; długa oś każdego transektu powinna być zamarkowana farbą wodoodporną na korze drzew oraz określona przy pomocy GPS. Każdy transekt powinien mieć szerokość 10 metrów i być podzielony na odcinki o długości 30 metrów. Co 3 lata powinno przeprowadzać się w każdym transekanie szczegółową inwentaryzację florystyczno-fitosocjologiczną, polegającą na spisie wszystkich gatunków roślin oraz wykonaniu zdjęcia fitosocjologicznego metodą Braun-Blanqueta w każdym z odcinków (tj. na powierzchni 10 x 30 m) każdego transektu. Wskazane jest również tworzenie dokumentacji fotograficznej. W każdym z 3-letnich cykli monitoring powinien być przeprowadzony wiosną w maju (w celu określenia flory wiosennej) i powtórzony w okresie między drugą połową czerwca a końcem lipca (w czasie pełnej wegetacji). W ten sposób kontrolą zostanie objęta cała flora w transektach. Stanowiska gatunków roślin szczególnej troski (chronione itp.) należy nanosić na mapę, określając każdorazowo orientacyjną liczebność populacji i jej żywotność.

Usytuowanie transektów:

1. oddz. 188a, część środkowa wydzielenia;
2. oddz. 187n, zachodnia część wydzielenia; początek transektu w miejscu zbiegania się granicy oddziałów 188a i 187n;
3. oddz. 187n, środkowa część wydzielenia.

Ad. 21

Zmiana lokalizacji zbiornika retencyjno-osadczego została zaaprobowana przez Inwestora.

Należy zauważyć, że projektowana droga dojazdowa do złoża uwzględnia występowanie wzdłuż drogi powiatowej ziołorośli górskich i nadrzecznych, tzn. jest poprowadzona wzdłuż granic tego siedliska. występujące wzdłuż drogi dojazdowej w rejonie Hali pod Klinem, a projektowany na tej granicy ekran izolacyjny będzie je chronił przed ewentualnym pyleniem powodowanym przez przejeżdżające samochody transportujące urobek. Należy ponadto zauważyć, że pylenie to będzie znacznie ograniczone poprzez zastosowanie myjni zraszającej samochodu przed ich wyjazdem z wyrobiska.

Niewielki płat łągu stwierdzono w dolince potoku Rybna, po wschodniej stronie drogi z Rybnicy do Andrzejówki. Położenie tej fitocenozy wskazuje, że nie jest ona zagrożona; w Zagrożenie zmianami stosunków wodnych w potoku Rybna nie istnieje; roślinność łągów jest przystosowana do wahań poziomu wody, które to zjawisko w warunkach górskich (i nie tylko) jest całkiem naturalne i wręcz konieczne. Jedynym zagrożeniem mogłoby być przesuszenie ich w wyniku zaniku wody w potoku, co może wystąpić tylko jako efekt procesów naturalnych, a na pewno nie wystąpi na skutek eksploatacji melafiru w ramach projektowanej inwestycji.

Ad. 22

Wyniki inwentaryzacji ornitologicznej wskazują na cenne walory obszaru badanego, jednak duże znaczenie mają tu tereny otwarte z gatunkami je zasiedlającymi. Te jednak nie zostaną przekształcone w żaden bezpośredni sposób w wyniku eksploatacji kopalni, a i pośrednie oddziaływanie wydaje się raczej przypuszczalne.

Teren leśny, porastający omawiany obszar, jest siedliskiem bardzo niewielkiej liczby gatunków cennych. Analizując bowiem skład i rozmieszczenie gatunków stwierdzonych na omawianym terenie, pozwalamy sobie nie zgodzić z oceną, iż jest to teren o „wybitnych walorach awifaunistycznych”. Należy temat traktować bez emocji, ale bardzo rzeczowo.

Poniżej dokonano uzupełniającego przeglądu większości stwierdzonych gatunków cennych i odniesiono się do ich potencjalnego zagrożenia. Należy podkreślić, że obszar porośnięty monokulturą świerkową, która stanowi większą część obszaru planowanej

inwestycji, nie jest siedliskiem odpowiednim dla kilku wymienionych gatunków ani jako teren lęgowy, ani jako żerowisko.

- Bocian czarny *Ciconia nigra* – miejsca stwierdzeń znajdują się w odległości na tyle dużej, że prace eksploatacyjne nie powinny wpływać negatywnie na ptaki tam żerujące. Potwierdzeniem takiej tezy może być fakt, iż niektóre ze stwierdzonych żerowisk znajdują się w mniejszej odległości od już czynnego kamieniołomu niż od planowanego. Sam omawiany obszar nie jest również lęgowiskiem. Oddziaływanie negatywne jest zatem teoretyczne.
- Trzmiełojad *Penis apivorus* – to gatunek gniazdujący w drzewostanach liściastych. Niekiedy może gniazdować w borach, jednak brak obserwacji na obszarze G. Klin wskazuje na inną lokalizację gniazda. Stwierdzenia na terenach otwartych w sąsiedztwie omawianego obszaru wskazują, iż istotnie są to żerowiska. Tereny otwarte nie zostaną jednak przekształcone, a odległość kilkuset metrów od terenu eksploatacji złoża melafiru wydaje się być bezpieczną, szczególnie, że przynajmniej od strony północnej, pozostanie oddzielający pas lasu. Należy też zaznaczyć, że żerowiska trzmiełojada znajdują się w odległości do 6-8 km od gniazda, zatem oddziaływanie na samo gniazdo jest niemal zerowe.
- Jarząbek *Banasa banasia* – stanowisko lęgowe wykryte między kopułami Klina i Turzyny znajduje się co prawda poza obszarem planowanej eksploatacji złoża, jednak trudno ocenić reakcję ptaków; tu można się liczyć z opuszczeniem tego rewiru.
- Derkacz *Crex crex* – gatunek zasiedlający łąki, a więc poza omawianym obszarem. O ile łąki nie zostaną przesuszone albo nie koszone zarosną w wyniku sukcesji naturalnej, to stanowiska wydają się być bezpieczne. Znane są stanowiska lęgowe w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowań, terenów kolejowych, pasów startowych itp.
- Sóweczka *Glaucidium passerinum* – to prawdopodobnie jedyny gatunek spośród omawianych, dla którego monokultura świerkowa stanowi odpowiednie środowisko lęgowe. Tu również trudno przewidzieć reakcję ptaków na prace przy eksploatacji złoża. Obszar OSO „Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie” stanowi dużą ostaję tego gatunku w skali kraju. Należy jednak zauważyć, iż na tym terenie istnieje już czynny kamieniołom, który, jak się wydaje, nie wpływa negatywnie na lokalną populację lęgową sóweczki. Można spodziewać się, że w najgorszym przypadku stanowisko to zostanie przesunięte. Można jednak również założyć, że sóweczka, podobnie do innych gatunków sów (puszczyk, puchacz) w ogóle nie zareaguje na działający nowy kamieniołom. Natomiast z całą pewnością na stanowisko to będzie miał wpływ wyrąb lasu zaplanowany w operacie urządzeniowo-leśnym. To samo dotyczy zresztą jarząbka i innych gatunków związanych z drzewostanami leśnymi.
- Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus* – to gatunek nie występujący w świerczynach. Jednocześnie gatunek występuje nierzadko w bliskim sąsiedztwie człowieka, nawet w miastach, zatem ani obecność ludzi, ani hałas nie będą negatywnie oddziaływały na ten gatunek, tym bardziej, że stanowisko wykryte znajduje się w znacznej odległości od omawianego terenu.
- Dzięcioł czarny *Dryocopus martius* – to drugi co do liczebności gatunek dzięcioła w lasach. Wydaje się, że stwierdzone stanowiska lęgowe, a na pewno dwa z nich, znajdują w wystarczająco dużej odległości od planowanego złoża. Realnym zagrożeniem jest natomiast planowana wycinka lasu.
- Jarzębatka *Sylvia nisoria* – gatunek terenów otwartych leżących poza obszarem oddziaływania.
- Gąsiorek *Lanius collurio* – podobnie jak jarzębatka, gąsiorek jest gatunkiem terenów otwartych, a więc poza obszarem oddziaływania.

- Pustułka *Falco tinnunculus* – w sąsiedztwie planowanej inwestycji stwierdzono kilka żerowisk tego gatunku. Powstanie kamieniołomu stworzy dogodne warunki gniazdowe.
- Kobuz *Falco subbuteo* – gatunek skraju lasu. Stanowisko wykryte w odległości 1,3 km na północny-wschód od masywu Klina. O ile w wyniku prac leśnych nie zostanie wycięty ten fragment lasu, to stanowisko jest bezpieczne.
- Krogulec *Accipiter nisus* – jedno stanowisko zostało wykryte na samej granicy planowanej inwestycji. Gdy eksploatacja złoża zbliży się do rewiru krogulca, to niewykluczone jest przeniesienie się tej pary. Należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne sprawy, a) zbliżenie się prac nastąpi w tym rejonie za ok. 20 lat. Do tego czasu świerczyna stanie się dojrzałym wysokopiennym drzewostanem, którego krogulec nie zasiedla (to środowisko jastrzębia, który jest śmiertelnym drapieżnikiem krogulca; stąd gniazdowanie tego ostatniego w gęstych młodnikach); b) do tego czasu las zostanie z pewnością wycięty.
- Przepiórka *Coturnix coturnix* – gatunek terenów otwartych, przede wszystkim rozległych pól uprawnych, zatem poza obszarem oddziaływania.
- Słonka *Scolopax rusticola* – stwierdzenia tego gatunku na omawianym obszarze dotyczą z pewnością ptaków „ciągnących” nad terenem, a nie gniazdujących, bowiem słonki nie gniazdują w suchych monokulturach świerkowych. Siedliskiem lęgowym jest najprawdopodobniej fragment jaworzyny na północnym zboczu Klina, który pozostanie zachowany. Obserwowane niejednokrotnie tokujące o zmroku słonki nad czynnymi kamieniołomami w innych regionach na Śląsku wydają się wskazywać na niewielki negatywny wpływ.
- Pluszcz *Cinclus cinclus* - z jednej strony pluszcz nierzadko gniazduje wewnątrz miejscowości, przez które przepływają odpowiednie potoki, a więc nie obawiają się bliskiej obecności człowieka.
- Strumieniówka *Locustella fluviatilis* – znalezione stanowiska tego gatunku znajdują się poza strefa oddziaływania planowanej inwestycji.
- Orzechówka *Nucifraga caryocatactes* – stanowisko tej pary w wyniku prac przy eksploatacji złoża może zostać opuszczone. Wymagania tego gatunku nie są jednak wysokie; para może się przenieść 200-300 m dalej. Jednak najbardziej realnym zagrożeniem jest wycinka lasu.
- Czeczotka *Carduelis flammea* – kopała Klina porośnięta jest lasem. Czeczotka nie jest gatunkiem leśnym; gniazduje na skraju lasu, w łąkach kosodrzewiny, czy w środowisku mocno przekształconym (np. w parku w mieście Wałbrzychu). Zatem miejsce to nie jest odpowiednim siedliskiem, a obserwacja czeczotki w tym miejscu dotyczy najprawdopodobniej ptaków, które zaleciały. Trudno zatem mówić tu o negatywnym oddziaływaniu na ten gatunek.

Działania minimalizujące

W wyniku prac związanych z eksploatacją złoża zostanie zniszczony las porastający powierzchnię góry Klin, a wraz z tym miejsca lęgowe ptaków tam gniazdujących. O ile gatunki wijące gniazda mogą je uwić na nowo niemal w dowolnym miejscu, o tyle gatunki gniazdujące w dziuplach potrzebują dziuplastych drzew. Istnieje możliwość rekompensaty poprzez wywieszenie skrzynek lęgowych, np. dla sóweczki. Skrzynki takie są zajmowane. Należy jednak pamiętać, że sóweczka jest maleńką sową, która do lęgów zajmuje dziuple wykute przez dzięcioła dużego, najliczniejszego gatunku dzięcioła. Zatem dziupla dla sóweczki nie jest czynnikiem limitującym jej liczebność, bowiem dzięcioł duży występuje w każdym typie drzewostanu. Problemem jest sam las. Należy zatem dołożyć starań by istniejące drzewostany spełniały wymogi sóweczki, jak i wielu innych gatunków, poprzez

wprowadzanie wielowarstwowej struktury i wielogatunkowego składu, jak i pozostawianie martwych drzew.

W celu minimalizacji strat związanych z niszczeniem drzew gniazdowych należy wycinać je przed sezonem lęgowym, tj. do 15. marca.

Proponuje się wywieszenie:

- 25 budek dla małych gatunków dziuplaków (sikory, muchołówki), tj. budki o średnicy otworu wlotowego 32 mm.
- 15 budek dla gatunków większych, tj. wielkości szpaka, a w tym dla sóweczki
- 5 budek dużych dla puszczyka

Proponuje się, aby wywiesić je w sąsiednich drzewostanach, najlepiej w młodszych klasach wiekowych młodszych, gdzie liczba naturalnych i tych wykutych przez dziecioty dziupli jest niewielka w porównaniu z fragmentami starszymi. Dla sóweczki jednak byłoby dobrze powiesić kilka budek bardziej w głębi starszego drzewostanu świerkowego.

Budki ze względu na łatwość dostępu winny być lokalizowane wzdłuż dróg i duktów leśnych, gdzie jest łatwiej dojechać ze sprzętem, tym bardziej, że winny one być czyszczone każdej jesieni.

Podsumowanie

Z omówień poszczególnych gatunków wykazanych w inwentaryzacji ornitologicznej wynika, że spośród nich dwa, sóweczka i jarząbek mogą ucierpieć w wyniku eksploatacji złoza melafiru, tzn. mogą opuścić swoje stanowiska. Jednak jak zaznaczono przy sóweczce, może ona nie zareagować na taką działalność, tym bardziej, że zmiany w środowisku odbywać się będą stopniowo i powoli. Bardziej realnym i bezpośrednim zagrożeniem będzie wycinka lasu zgodnie z operatem urzędzeniowym, bowiem odbędzie się w znacznie krótszym czasie niż odsłona całego złoza przeznaczonego do eksploatacji.

Należy też stwierdzić, iż obszar całej inwestycji (w jej 30 letnim planie) obejmuje niewielki obszar, który na dobrą sprawę należy traktować jako punkt w skali całego obszaru chronionego Natura 2000, tym bardziej, że jest on zlokalizowany niemal na skraju dużego obszaru leśnego. Nie spowoduje on zatem rozczłonkowania dużego kompleksu. Fragment lasu porastający omawiany obszar zniknie bezpowrotnie. Jest to jednak w większości monokultura świerkowa, a więc najuboższy typ drzewostanu, jeśli chodzi zarówno o bogactwo gatunkowe, jak i liczebność poszczególnych gatunków. W wyniku przekształcenia tego środowiska powstanie jednak nowy typ siedliska, urwiska skalne, nieczęsty w tym rejonie, a stanowiący odpowiednie i bardzo atrakcyjne miejsca gniazdowe dla gatunków bardzo rzadkich, jak puchacz *Bubo bubo*, sokół wędrowny *Falco peregrinus* (wszystkie – poza jednym - dotychczasowe stanowiska na Śląsku usytuowane są właśnie na urwiskach skalnych naturalnych bądź stworzonych przez człowieka), pustułka czy kruk *Corvus corax*. Atrakcyjność jakościowa tego terenu w przypadku pojawienia się wymienionych gatunków zrekompensuje straty związane ze zniszczeniem tego niewielkiego fragmentu lasu.

Oczywiście ocena czy strata jednej pary sóweczki, orzechówki czy jarząbka jest mniejsza niż pojawienie się pary puchacza czy sokoła wędrownego jest niezmiernie trudna. Jednak przyjmując, że pewne działania gospodarcze człowieka są niezbędne, można zgodzić się na minimalne straty (minimalne, bo mowa jest o pojedynczych stanowiskach kilku zaledwie gatunków). Dzieciotł czarny zagnieżdży się w każdym większym lesie, ale sokół wędrowny wymaga specjalnych warunków. Populację krajową dzieciota czarnego szacuje się na ok. 30000 par, podczas gdy sokoła na nie więcej niż 20.

Należy ocenić zatem, że szkodliwość związana z powstaniem i eksploatacją kamieniołomu nie jest aż tak wielka dla środowiska przyrodniczego, jak mogłoby się wydawać.

Ad. 23

Podczas badań przy użyciu detektora na obszarze planowanej inwestycji stwierdzono istnienie żerowisk nietoperzy. Na podstawie aktywności nietoperzy oraz udziału sekwencji echolokacyjnych feeding buzz świadczących o aktywności żerowiskowej nietoperzy w ogólnej liczbie zarejestrowanych sygnałów echolokacyjnych stwierdzono, że wykazane żerowiska nie są intensywnie wykorzystywane przez nietoperze. Dlatego uznano, że prawdopodobne negatywne oddziaływanie inwestycji na żerowiska nietoperzy będzie na poziomie niskim. Ponadto zarejestrowana aktywność nietoperzy na obszarze przeznaczonym pod inwestycję nie różni się znacznie od obszarów sąsiednich.

Na obszarze planowanej inwestycji nie stwierdzono letnich schronień nietoperzy, a późne pojawianie się nietoperzy na badanym obszarze, nawet godzinę po zachodzie słońca sugeruje brak zasiedlania badanego fragmentu drzewostanu. Nie można jednak zupełnie wykluczyć istnienia schronień, np. pod odstającą korą drzew. Podsumowując, na omawianym obszarze nie znaleziono schronień mogących mieć istotne znaczenie dla populacji nietoperzy, dlatego potencjalne negatywne oddziaływanie inwestycji na schronienia tych ssaków określono jako niskie.

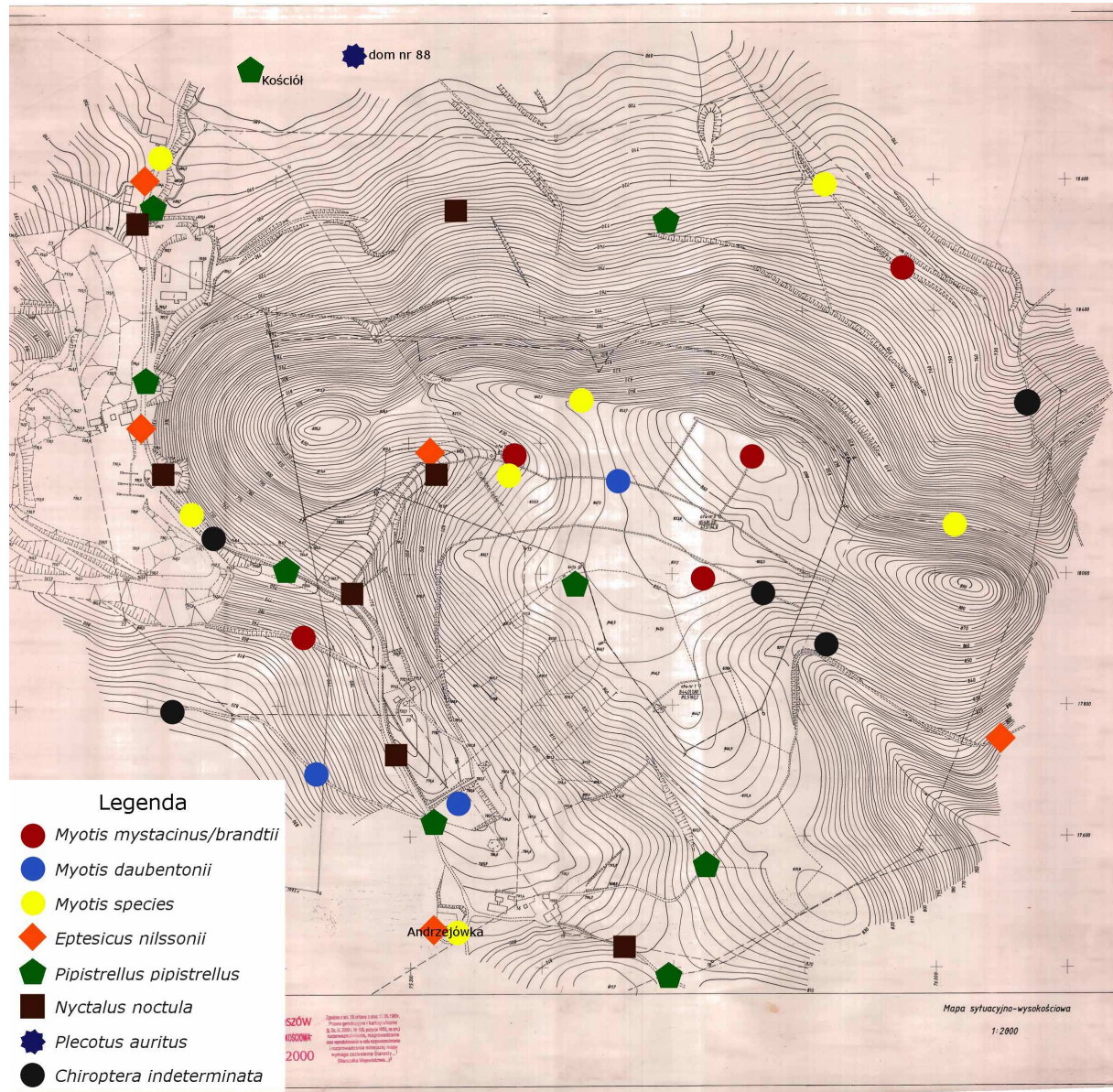
Określenie rzeczywistego wpływu tego typu inwestycji na korytarze migracji nietoperzy wymaga długofalowych badań. W chwili obecnej brak jest jakichkolwiek danych dotyczących migracji nietoperzy w tej części regionu, co nie wyklucza ich istnienia. Według dostępnych informacji wiadomo, że nietoperze podczas migracji preferują takie elementy krajobrazu jak: doliny rzeczne, szpalery drzew bądź inne liniowe elementy krajobrazu. Planowana inwestycja nie będzie stwarzała ryzyka zabijania nietoperzy (oprócz etapu usuwania drzewostanu), nie będzie również barierą, której nietoperze nie będą mogły pokonać lub ominąć podczas ewentualnej migracji. Prawdopodobne, dodatkowe nakłady energetyczne, które nietoperze będą musiały wydatkować podczas ewentualnego omijania inwestycji nie będą duże. Istnieć będą również inne, alternatywne możliwości ewentualnej migracji, dlatego też uznano, że negatywny wpływ inwestycji na korytarze migracyjne będzie prawdopodobnie niski.

Na badanym obszarze oraz w jego bezpośredniej okolicy podczas badań opartych na nasłuchach detektorowych i kontroli potencjalnych letnich schronień nietoperzy nie stwierdzono gatunków nietoperzy wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej i będących przedmiotem ochrony Obszaru Natura 2000 „Góry Kamienne”. Nie wyklucza się jednak pojawiania się tych gatunków na omawianym obszarze. Na podstawie przedstawionych wyników inwentaryzacji oraz argumentów przedstawionych wyżej uznano, że negatywny wpływ na nietoperze zarówno te stwierdzone podczas badań jak i te, które mogą potencjalnie występować na obszarze inwestycji będzie prawdopodobnie niski.

Zaproponowane działania kompensacyjne polegające na wywieszeniu 110 skrzynek dla nietoperzy są adekwatne do potencjalnego oddziaływania inwestycji na tę grupę ssaków. Sposób, rodzaj i liczba skrzynek zaproponowana do wywieszenia wynika również z wieloletniego doświadczenia autora oraz innych chiropterologów zajmujących się tego typu badaniami w Polsce. Zbiorowiska leśne, z jakimi mamy do czynienia na omawianym obszarze, charakteryzują się niskimi zagęszczeniami nietoperzy. Proponowana liczba skrzynek odpowiada rzeczywistym możliwościom ich zajmowania przez nietoperze w tego typu warunkach siedliskowych. Przykładem potwierdzające przedstawione wyżej stwierdzenie są wyniki badań autora niniejszej ekspertyzy prowadzone w Leśnictwie Spalona Dolna w Górach Bystrzyckich (Nadleśnictwo Bystrzyca Kłodzka). Drzewostany tego Leśnictwa mają podobny skład gatunkowy oraz strukturę wiekową i przestrzenną jak drzewostany Góry Klin i okolic. W Leśnictwie Spalona Dolna na obszarze blisko 400 ha wywieszono 80 skrzynek dla nietoperzy a ich zasiedlenie nie przekracza 30%. Podobny procent zasiedlenia wykazywany

był również w wielu innych obszarach kraju. Prawidłowe wywieszenie większej liczby skrzynek zgodnie z obecnie praktykowanymi zasadami byłoby trudne do zrealizowania i nie przyniosłoby współmiernych wyników.

Ryc. 4. Miejsca, w których zarejestrowano sekwencje echolokacyjne poszczególnych gatunków lub grup gatunków nietoperzy oraz stanowiska dziennych schronień.

Ad. 24

Omawiany teren nie jest bogaty w herpetofaunę i batrachofaunę. Przeprowadzając inwentaryzację w okresie koniec kwietnia – czerwiec 2010 r (prof. Fałtynowicz), stwierdzono tu następujące gatunki szczególnej troski (ich liczebność jest trudna do ścisłego określenia):

- traszka zwyczajna *Triturus vulgaris* – występuje, prawdopodobnie niezbyt licznie, na Hali pod Klinem, w zbiornikach koło schroniska Andrzejówka. Gatunek objęty ochroną ścisłą i wpisany do załącznika III Konwencji Berneńskiej. Stanowisko traszki zwyczajnej pozostaje poza zasięgiem oddziaływania inwestycji i nie jest zagrożone.

- ropucha szara *Bufo bufo* - występuje, prawdopodobnie dość licznie, na górze Klin, na jej północnych skłonach w fitocenozach lasu jaworowego oraz na Hali pod Klinem. Gatunek objęty ochroną ścisłą i wpisany do załącznika III Konwencji Berneńskiej. Stanowiska ropuchy szarej pozostają poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania inwestycji i nie są zagrożone.
- żaba trawna *Rana temporaria* – występuje, prawdopodobnie niezbyt licznie, na górze Klin, a ściślej – wzdłuż potoku Rybnica oraz na Hali pod Klinem. Gatunek objęty ochroną ścisłą i wpisany do załącznika III Konwencji Berneńskiej. Stanowisko żaby trawnej na Hali pod Klinem pozostaje poza zasięgiem oddziaływania inwestycji i nie jest zagrożone.
- jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara* – występuje (dość licznie) na górze Klin, spotykana na wierzchołku na krawędzi północnej, na granicy lasu jaworowego i nasadzeń na szczycie góry, a ponadto stwierdzona na Hali pod Klinem. Gatunek objęty ochroną ścisłą i wpisany do załącznika III Konwencji Berneńskiej. Stanowisko jaszczurki żyworodnej na hali pod Klinem pozostają poza zasięgiem oddziaływania inwestycji i nie jest zagrożone.
- padalec zwyczajny *Anguis fragilis* – występuje (liczebność trudna do określenia) na górze Klin, wzdłuż drogi do Andrzejówki. Gatunek objęty ochroną ścisłą i wpisany do załącznika III Konwencji Berneńskiej. Zagrożenie stanowiska padalca pozostanie niezmienione; prawdopodobieństwo rozjeżdżania przez samochody jest niezależne od planowanej inwestycji.

Jest prawdopodobne, że na obszarze przewidzianym do eksploatacji występują również inne chronione taksony płazów i gadów, podawane przez Górala i in. (2006) z okolic Unistawia Śląskiego i z góry Bukowiec (np. salamandra płamista *Salamandra salamandra*, traszka górską *Triturus alpestris*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis* i żmija zygzakowata *Vipera berus*), których w 2010 roku nie zaobserwowano.

Ad. 25

Główne działania osłonowe wobec gatunków, których siedliska są zagrożone wokół terenu inwestycji zostały zawarte w rozdz. 10.2.1. Należą do nich wycinka drzew poza okresem lęgowym, również najistotniejszym dla rozwoju stwierdzonych owadów oraz zastosowanie na budowie i podczas eksploatacji złoża, lamp niskoemisyjnych, z uwagi na aktywność nocną większości owadów z opracowania.

Wysoka wartość przyrodnicza terenów w bezpośrednim sąsiedztwie granic złoża „Rybnica I” (w tym obecność siedlisk przyrodniczych oraz gatunków chronionych na obszarach Natura 2000 oraz innych gatunków rzadkich i chronionych na podstawie przepisów prawa krajowego) uzasadnia konieczność nałożenia na zlecającego raport obowiązku przedstawiania **monitoringu porealizacyjnego**. W przypadku omawianego przedsięwzięcia, monitoring taki powinien być przeprowadzony okresowo: w pierwszych trzech latach funkcjonowania nowej kopalni, a w późniejszym okresie – w zależności od aktualnej sytuacji i decyzji organów administracji ds. ochrony przyrody. Można zastosować terminy i metody analogiczne do wskazanych dla siedlisk (rozdz. 13.2.1) z modyfikacjami z uwagi na specyfikę grupy i terminy pojawu badanych gatunków.

Celem analizy porealizacyjnej powinno być ustalenie: (I) bieżącego stanu siedlisk przyrodniczych oraz (II) bieżącego stanu populacji gatunków roślin i zwierząt z grupy objętej niniejszym raportem (por. rozdział 13.2.1), zlokalizowanych w pasie do 500 m od granicy złoża.

Szczególną uwagę należy zwrócić na następujące obiekty:

- 1) zachodni skraj północnego stoku masywu Klina przechodzący w obniżenie w dolinie potoku Rybna, przylegający od północy i północno-wschodu do zabudowań administracyjnych kopalni „Rybnica Leśna” a od zachodu – do szosy

- Andrzejówka-Rybnica Leśna (stanowisko licznych chronionych i rzadkich roślin oraz motyli na nich występujących, w tym górówki meduzy);
- 2) północno-zachodnie stoki Hali pod Klinem (na północ i północny-wschód od schroniska "Andrzejówka"), włącznie z pasem terenu pod wyciągiem „Gwarek” (przylegającym od południa do lasu na stoku masywu Klina): stanowisko występowania dużej populacji kilku gatunków storczyków (zwł. storczyka męskiego *Orchis mascula*, gółki długoostrogowej *Gymnadenia conopsea*, kruszczyka szerokolistnego *Epipactis helleborine* i podkolana białego *Platanthera bifolia*), motyli (m.in. zespołu kraśników *Zygaena spp.*, górówki boruty *Erebia ligea*, meduzy *E. medusa* i in. - motyli nocnych) oraz trzmiela sześćożębnego (*B. wurfleini*); najlepszym okresem dla monitoringu górówki meduzy jest przełom maj/czerwiec, dla pozostałych gatunków koniec czerwca i lipiec;

Analogicznie do uwag z rozdz. 10.1 na temat siedlisk przyrodniczych, siedliska bezkręgowców chronionych nie występują na terenie proponowanego wariantu inwestycji. W tej sytuacji **nie zachodzi** dla nich konieczność kompensacji przyrodniczej. Gatunkami niechronionymi (z czerwonych list - krajowej i europejskiej), które zostały stwierdzone przy granicy wyrobiska są: górówka meduza (*E. medusa*) i cmucha dziurawczanka (*Ch. hyperici*) oraz zielenica szmaragdlica (*Ph. scita*). Pierwszy, wciąż dość liczny na terenie wokół masywu Klina, poniesie relatywnie niewielkie straty w rejonie drogi dojazdowej do wyrobiska, trudne do zminimalizowania (larwa żeruje na trawach). Drugi, o nieznanym stanie populacji lokalnej, powinien być monitorowany, lecz znaczący wpływ na tą populację jest mało prawdopodobny, z uwagi na preferowanie sucholubnej rośliny żywicielskiej (dziurawiec zwyczajny) i rzadkie w polskich warunkach przypadki skutecznego wabienia do światła (motyl nocny). Powinno się kontynuować te próby w ramach monitoringu porealizacyjnego, przy użyciu standardowego sprzętu do odłowów owadów nocnych. To samo dotyczy populacji zielenicy szmaragdlicy, z tym że preferuje ona paprociowe siedliska wilgotne, więc monitoring powinien dotyczyć raczej pasma ziołorośli górskich i nadrzecznych wzdłuż drogi Rybnica Leśna – schr. „Andrzejówka”.

Ad. 26

Autorzy nie zgadzają się z postawioną w tym punkcie tezą, że „nie dokonano właściwej i pełnej oceny oddziaływań skumulowanych na środowisko przyrodnicze, w szczególności z uciążliwościami związanymi z istniejącymi w pobliżu inwestycji kamieniołom Rybnica Leśna”. Oceny takiej dokonano w aspektach jakie mogą realnie ulec kumulacji – dotyczy to przede wszystkim kwestii wzrostu ruchu pojazdów (5 poj./h) na drodze do miejscowości Rybnica Leśna. Nie spodziewając się istotnego pogorszenia warunków dla występujących na łąkach otaczających drogę do Rybnicy Leśnej gatunków motyli modraszkwatych: **modraszek nausitous, modraszek telejus i czerwończyk nieparek**, ze względów poznawczych byłoby jedynie wskazane objęciem ich programem monitoringowym. Należy zauważyć, że aktualny wpływ na środowisko przyrodnicze kamieniołomu „Rybnica Leśna” udokumentowane jest inwentaryzacją przyrodniczą wykonaną w ramach raportu. Raport dodaje do tego a więc „kumuluje” oddziaływania jakie mogą wystąpić dodatkowo w wyniku uruchomienia kamieniołomu „Rybnica I”. Warto zaznaczyć, że kopalnia „Rybnica Leśna” modernizując swoje procesy technologiczne, sukcesywnie ograniczają swój wpływ na środowisko. Przykładem jest tu spadek zapylenia w ostatnich latach udokumentowany badaniami monitoringowymi przytoczonymi w rozdz. 3. Wiązanie projektowanego kamieniołomu jak chce RDOŚ w zakresie oddziaływań skumulowanych ze „wzrostem presji turystycznej (w tym sportów zimowych, motorowych, turystyki pieszej i paralotniarstwa)” pozostawiamy bez komentarza.

Obszar projektowanej eksploatacji melafiru stanowi stosunkowo mało cenny i niewielki fragment obszarów Natura 2000; znacznie cenniejsze siedliska i gatunki znajdują się w jego bliższym i dalszym sąsiedztwie. Jak podano w rozdz. 7.7.2. raportu wpływ eksploatacji nie naruszy integralności obszaru rozumianej jako spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych. Wpływ na korytarz ekologiczny, rozumiany jako ciąg zalesionego obszaru Gór Kamiennych i Suchych w Polsce i Javori Hory w Czechach, którego szerokość mierzona jest wzdłuż południka, będzie stosunkowo niewielki; jego szerokość zostanie zmniejszona o nie więcej niż 2-3%, co nie będzie miało znaczącego negatywnego wpływu na migrację organizmów (uwzględniając nawet wpływy pośrednie inwestycji).

Ad. 27

Jest to teren leśny należący do Nadleśnictwa Wałbrzych, o numerze oddziału 200 c, o powierzchni 1,01 ha. Jak podano w p. 5 nadkład na zwałowisku zewnętrznym w ilości ok. 70 tys m³ będzie pochodził z wschodniej części złoża. W większości będzie formowany również sycharkami. Powierzchnia zwałowiska zewnętrznego (hałdy) u podstawy wynosi 0,87 ha. Teren przeznaczony pod hałdę stanowią grunty po rębni sanitarnej przeprowadzonej na skutek wywrotów drzew. Hałda formowana będzie 7-10 lat po rozpoczęciu eksploatacji (patrz rys.5).

Fot. 9 i 10 – Aktualny stan terenu przeznaczonego pod hałdę

Fot. 11 Ściana lasu, odgradzające teren przeznaczony pod hałdę od strony południowo-zachodniej.

Fot. 12 Widok od strony ściany lasu z fot. 11 w kierunku schroniska „Andrzejówka”. Widoczny jest jedynie oddzielający grzbiet, oraz kopuła Waligóry.

Ad. 28

Omówiono w p. 12. Należy ponadto dodać, że pozostawienie studni w aktualnym stanie grozi wpadnięciem do zbiorników podziemnych przez niezdyscyplinowanych turystów, a zwłaszcza dzieci.

Ad. 29

Granice utworzonego 29 grudnia 1988 r. Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich zostały poprowadzone z uwzględnieniem występujących udokumentowanych złóż melafiru w rejonie Rybnicy Leśnej. Stąd też złoża te, w tym także „Rybnica I” znajdują się poza granicami Parku.

Na stronie internetowej Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych (www.dzpk.pl) możemy przeczytać m.in. że w PK Sudetów Wałbrzyskich wśród osobliwości przyrody nieożywionej wyróżnia się:

- gład narzutowy w Rusinowej,
- kamieniołom riolitu na północno-wschodnim stoku góry Barbarka,
- kamieniołom riolitu przy stacji kolejowej Jedlina Górna,
- "Szczeliny Wiatrowe" w Paśmie Lesistej,
- Małpia Skała na północnym stoku Kostrzyny,
- Czerwone Skały na pn.zach. stoku Suchawy.

Żadna z tych osobliwości nie występuje w obrębie przewidzianej eksploatacji melafiru ani też w jej bezpośrednim pobliżu.

Przeczytać można także że:

„Obecny skład drzewostanów ukształtowany został przez człowieka na przełomie XIX i XX wieku w związku z rozwojem kopalnictwa rud metali kolorowych, a w szczególności wydobywaniem węgla kamiennego. Wprowadzenie jednorodnych upraw świerkowych z nasion południowoniemieckiego pochodzenia zdecydowało o fakcie znacznego zubożenia siedliska glebowego i jego znacznego zakwaszenia. Od kilkunastu lat prowadzona jest na tym terenie gospodarka leśna mająca na celu sukcesywną przebudowę drzewostanów monokultury świerkowej na zgodne z warunkami siedliskowymi. Rozległe zespoły sztucznych świerczyn, zaliczane są do kwaśnych borów. Gęstość runa leśnego i skład florystyczny przy wysokim stopniu zwarcia drzew jest obecnie bardzo uboga, reprezentuje je zaledwie kilka gatunków pospolitych jak: szczawik zajęczy, wietlica samicza, śmiałek pogięty i borówka czarna. W wyższych położeniach, gdzie zwarcie koron jest mniejsze w runie dodatkowo występują paprocie oraz trzcinnik leśny.”

„Stosunkowo niewielkie i mało zróżnicowane biotopy regionu są przyczyną ubóstwa gatunkowego tutejszej fauny.”

„Do najciekawszych zabytków przyrody ożywionej należą pomnikowe drzewa:

- lipy drobnolistne w Boguszowie Gorcach,
- tulipanowce amerykańskie i olsza czarna, cis pospolity, sosna-limba, buk pospolity w Jedlinie

Zdroju,

- cis pospolity, sosny limby, lipa drobnolistna, dęby szypułkowe w Głuszycy,
- buk pospolity w Mieroszowie,
- lipa drobnolistna w Unisławiu Śląskim,
- cis pospolity w Sokołowsku.”

Żaden z tych zabytków przyrody nie występuje w obrębie przewidzianej eksploatacji melafiru ani też w jej bezpośrednim pobliżu.

Planowana eksploatacja nie zagraża ponadto wartościom historycznym i kulturowym. Zagadnienie to przedstawiono w rozdz. 4.8., 7.10 Raportu.

Fakt, że planowana kopalnia melafiru znajduje się w obrębie otuliny Parku nie ma istotnego znaczenia, albowiem poza samym obszarem złoża nie będzie pociągać za sobą przekształceń w zagospodarowaniu obszaru otuliny, oraz intensyfikację zabudowy, w tym mieszkalnej i weekendowej.

Ad. 30

Na przeważającym obszarze gruntów Nadleśnictwa Wałbrzych projektowanych do wyłączenia z produkcji leśnej pod kopalnię melafiru „Rybnica I” dominują drzewostany rębne, które zgodnie z obowiązującym Planem Urządzania Lasu są przeznaczone do częściowego usunięcia i do odnowienia w terminie do 31 grudnia 2018 r. Zapas grubizny wg stanu na dzień zgodnie z wyliczeniem Nadleśnictwa Wałbrzych 01.01.2011 r. wynosi 2895,67 m³. W projektowanym obszarze Górniczym zaplanowano:

- Rębnie na pow. 8,56 ha
- Trzebieże późne na pow. 2,13 ha
- Trzebieże wczesne na pow. 0,95 ha
- Zabiegi pielęgnacyjne CW i CP na pow. 10,61 ha

Średnia intensywność pozyskania grubizny z drzewostanów rębnych wynosi 30 % zapasu. Okres odnowienia to 20 - 30 lat od momentu rozpoczęcia zabiegu. Na pow. 2,17 ha występują drzewostany przeszłorębne.

Zabiegi czyszczeń wczesnych i późnych obejmują powierzchnię nowo założonych upraw - 10.61 ha.

Lasy położone w wydzieleniach 188 a,c,f,g; 187 j,k,l,m,n; 199 c,f; 200 a,b,d,f uznane zostały decyzją nr 50 MŚZNiL z dnia 04.08.1999 za lasy ochronne, zgodnie art.16 ustawy *o lasach*. Obejmują one następujące kategorie ochronności: lasy wodo i glebochronne, lasy trwale uszkodzone przez przemysł; lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących 50 tys. mieszkańców; lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Tab. nr 3

**SZACOWANA WIELKOŚĆ ZAPASU GRUBIZNY NA OBSZARZE GRUNTÓW
NADLEŚNICTWA WAŁBRZYCH PRZEWIDZIANYCH DO WYLESIENIA POD
KOPALNIĘ MELAFIRU "RYBNICA I". Stan na dzień 01.01.2011 r**

Oddział	Pododział	Wiek drzew. lata	Powierzchnia ha	Zasobność m³/ha	Miąszość grubizny m³
187	j	50	0,36	307,81	110,81
	k	82	0,51	304,50	155,30
	l	112	0,33	215,98	71,27
	m	122	1,84	178,91	329,20
	n	62	0,60	207	101,32
188	a	102	1,00	246,50	246,50
	c	52	0,66	151,92	100,27
	f	27	3,48	9,71	33,80
	g	107	0,02	333,36	6,67
	j	m. turyst.	0,31	-	0
199	c	24	0,02	-	0
	f	122	0,25	274,87	68,72
200	a	97	1,85	213,28	394,58
	b	27	0,93	-	0
	d	97	2,76	390,31	1077,24
	f	5	7,13	-	200
			22,05		2895,67

3. Informacje dodatkowe

W tzw. „miedzyczasie” otrzymano z Urzędu Miasta i Gminy Mieroszów roczne sprawozdania z pomiarów stężeń pyłu PM10 i opady pyłu ogółem ze stałego monitoringu powietrza wokół Kopalni Melafiru „Rybnica Leśna” za 2010 r, wykonane przez Zakład Ochrony Środowiska ATMON z Jeleniej Góry. Wynika z nich że występuje wyraźna tendencja spadkowa w obu w/w zakresach, związana najprawdopodobniej z prowadzonym w Kopalni działaniami skierowanymi na ograniczenie emisji pyłów, takie jak zintensyfikowanie zraszania miejsc pyłotwórczych, regularne usuwanie nagromadzonego pyłu na urządzeniach, prawidłowa eksploatacja urządzeń odpylających oraz zraszanie drogi powiatowej.

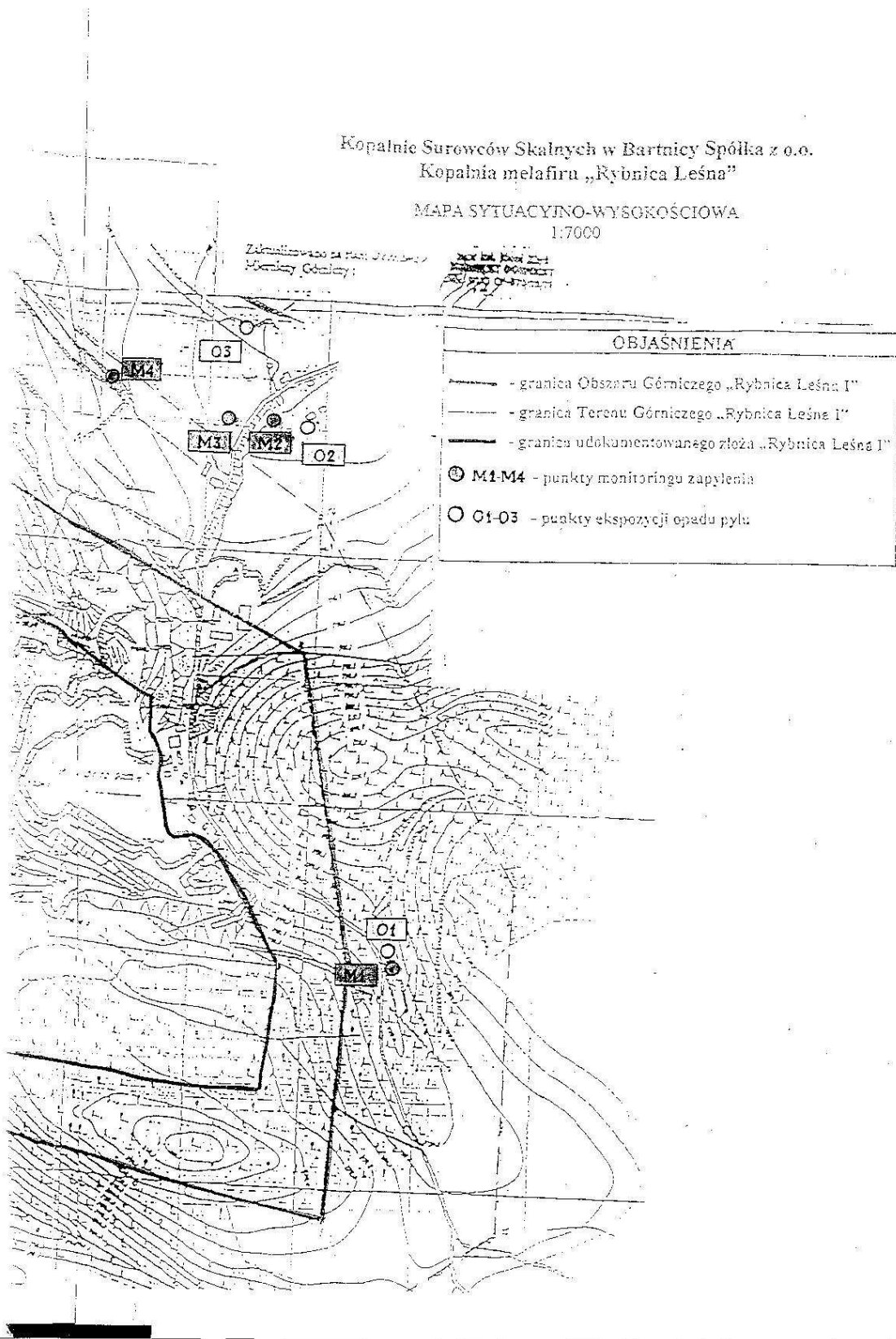
Tab. 3 Zbiorcze zestawienie wielkości stężeń 1-godzinnych pyłu PM-10 w latach 2008 - 2010

Punkt pomiarowy	Zmiana	Stężenie 1-godzinne pyłu PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]							
		Pomiary uśrednione dla poszczególnych zmian			Pomiary uśrednione łącznie dla wszystkich zmian			Różnica pomiędzy stężeniami w poszczególnych latach	
		2008	2009	2010	2008	2009	2010	2010-2009	2010-2008
M1	I	122	59	41	89	55	43	-12	-46
	II	79	55	46					
	III	67	50	43					
M2	I	187	128	64	162	112	64	-48	-98
	II	183	118	68					
	III	117	90	60					
M3	I	206	130	73	178	116	72	-44	-106
	II	193	117	80					
	III	134	100	63					
M4	I	178	99	64	154	100	62	-38	-92
	II	149	103	69					
	III	135	97	53					
<i>Wartość odniesienia dla 1 godziny dla pyłu PM10: 280 $\mu\text{g}/\text{m}^3$</i>									

Tab. 4 Zbiorcze zestawienie monitoringu opadu pyłu

Punkt pomiarowy	Opad roczny w latach $\text{g}/\text{m}^2/\text{rok}$			Różnica pomiędzy wielkością opadu rocznego w latach			Procentowy spadek wielkości opadu pyłu w latach		
	2008	2009	2010	2008-2009	2009-2010	2008-2010	2008-2009	2009-2010	2008-2010
O1	81,1	75,8	70,2	-5,3	-5,6	-10,9	6,5	7,4	13,4
O2	130,4	110,4	92,5	-20,0	-17,9	-37,9	15,3	16,2	29,1
O3	114,3	104,1	90,9	-10,2	-13,2	23,4	8,9	12,7	20,5
<i>Wartość odniesienia: 200 $\text{g}/\text{m}^2/\text{rok}$</i>									

Rys. 7 Lokalizacja punktów pomiarowych

4. Załączniki

1. Pismo RDOŚ we Wrocławiu z 21 stycznia 2011 r
2. Pismo WIOŚ we Wrocławiu Delegatura Wałbrzych z 30.08.2010 r
3. Pismo Nadleśnictwa Wałbrzych z 27.04.2011 r
4. Obliczenia z zakresu ochrony powietrza (tylko w wersji elektronicznej).

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA WE WROCŁAWIU

WOŚ.4242.57. 2011.AN.1

Wrocław, dnia 20 stycznia 2011 r.

Murillo Sp. z o.o.**Rybnica Leśna 56****58 – 352 Rybnica Leśna**

W związku z wnioskiem Burmistrza Mieroszowa z dnia 16 grudnia 2010 r., (data wpływu: 22.12.2010 r.), znak: GPLiOŚ-7624/21-5/2010 w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia polegającego eksploatacji złoża melafiru „Rybnica I” w Rybnicy Leśnej, a także biorąc pod uwagę stanowiska zajęte w przedmiotowej sprawie, złożone do tut. organu przy następujących pismach:

- pismo z dnia 5 stycznia 2011 r., (data wpływu: 07.01.2011 r.) - Piotr Blachnik
- pismo z dnia 7 stycznia 2011 r., (data wpływu: 10.01.2011 r.) - Stowarzyszenie Miłośników Unistawia Śląskiego i Gór Kamiennych, Suchych i Wałbrzyskich (pismo do wiadomości tut. organu)
- pismo z dnia 7 stycznia 2011 r., (data wpływu: 10.01.2011 r.) - Katarzyna Ubik (pismo do wiadomości tut. organu)
- pismo z dnia 7 stycznia 2011 r., (data wpływu: 11.01.2011 r.) - Justyna Pichowicz (pismo do wiadomości tut. organu)
- pismo z dnia 9 stycznia 2011 r., (data wpływu: 12.01.2011 r.) – Tomasz Świtoń
- pismo z dnia 10 stycznia 2011 r., (data wpływu: 12.01.2011 r.) – Polski Klub Ekologiczny Okręg Dolnośląski
- pismo z dnia 10 stycznia 2011 r., (data wpływu: 13.01.2011 r.) – Polski Klub Ekologiczny Okręg Dolnośląski (pismo do wiadomości tut. organu)
- pismo z dnia 12 stycznia 2011 r., (data wpływu: 14.01.2011 r.) – Dolnośląski Ruch Ochrony Przyrody
- pismo z dnia 12 stycznia 2011 r., (data wpływu: 14.01.2011 r.) – Dolnośląski Ruch Ochrony Przyrody
- pismo z dnia 13 stycznia 2011 r., (data wpływu: 17.01.2011 r.) – Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
- pismo z dnia 8 stycznia 2011 r., (data wpływu: 19.01.2011 r.) – Komitet Obrony Praw Mieszkańców Wałbrzycha (pismo do wiadomości tut. organu)
- pismo z dnia 10 stycznia 2011 r., (data wpływu: 19.01.2011 r.) – Tadeusz Wendycz (pismo do wiadomości tut. organu)

pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław; tel. (+48 71) 340 68 07, faks (+48 71) 340 68 06, www.wroclaw.rdos.gov.pl

informuję co następuje:

Zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), jeżeli jest przeprowadzana ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organ właściwy do wydania tej decyzji uzgadnia warunki realizacji przedsięwzięcia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Kluczowym dokumentem w oparciu o który następuje uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia jest raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Waga tego dokumentu jest zatem bardzo istotna, jako, że zawiera on informacje, na których opiera się organ uzgadniający warunki realizacji przedsięwzięcia oraz organ wydający decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy. Tym samym więc raport winien być rzetelny, spójny i być wolny od niejasności i nieściśłości. Zaaprobowanie przez organ raportu zawierającego którąkolwiek z wymienionych wad i niepodjęcie próby eliminowania wadliwości stanowi naruszenie przepisów postępowania w stopniu znacznym, mogącym mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

W związku z powyższym wzywam w trybie art. 50 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) o uzupełnienie raportu przedłożonego przez Burmistrza Mieroszowa przy piśmie z dnia 16 grudnia 2010 r., (data wpływu: 22.12.2010 r.), znak: GPIIOŚ-7624/21-5/2010 w podanym poniżej zakresie:

1. W przedłożonym „*Raporcie o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia Eksploatacja złoża melafiru „Rybnica I” w Rybnicy Leśnej, gm. Mieroszów, pow. wałbrzyski*” [Akszak Consulting, M. Okińczyc, Wrocław, wrzesień 2010 r.] wskazana jest wielkość złoża melafiru „Rybnica I”, które jest przedmiotem planowanej inwestycji. W celu dokładnego określenia skali przedsięwzięcia proszę wskazać wielkość projektowanego obszaru i terenu górniczego. Ponadto proszę podać w jakiej odległości zamierzonej do realizacji inwestycji znajduje się istniejący kamieniołom melafiru „Rybnica Leśna” jaka jest jego powierzchnia oraz wielkość prowadzonego wydobycia.
2. Opisać w szczegółowy sposób jak zostanie rozstrzygnięty sposób transportu urobku ze złoża „Rybnica I” oraz związane z nim uciążliwości. Należy przedstawić rozwiązanie biorąc pod uwagę iż zgodnie z MPZP należy zrezygnować z budowy drogi dojazdowej do kopalni od strony północnej ze względu na zidentyfikowane na ich

terenie lub w ich sąsiedztwie chronione siedliska lub stanowiska chronionych gatunków ptaków, na rzecz dojazdu od strony zachodniej, na terenie na którym przewiduje się możliwość lokalizacji drogi lub dróg wewnętrznych zapewniających obsługę terenu eksploatacji górnictwa oraz innych obiektów zaplecza górnictwa. Należy przedstawić mapę z wyraźnie zaznaczonym przebiegiem planowanej drogi. Wskazać jej długość, określić rodzaj nawierzchni.

3. Wyjaśnić czy w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia planowany jest ekran izolacyjny? Przedstawić jego dokładną lokalizację, parametry oraz materiały z jakich zostanie wykonany.
4. Zgodnie informacjami zawartymi w przedłożonym „Raportie...”, „zakłada się, że roczne wyobycie surowca pozwoli na wytworzenie 575 tys. Mg kruszywa łamanych”. Proszę wyjaśnić co należy rozumieć pod pojęciem „kruszywa łamane”. Czy są one traktowane jako materiał handlowy, który będzie wywozony z miejsca eksploatacji, czy jest to rzeczywista wielkość surowca jak zostanie wydobyta. Ponadto należy wyjaśnić czy ilość rocznego wydobycia przez wszystkie lata będzie prowadzone na tym samym poziomie.
5. Należy wyjaśnić kwestie związane ze zdejmowaniem i składowaniem nadkładu:
  - niezrozumiałym jest dlaczego podano kubaturę nadkładu przewidzianego do usunięcia jedynie w ciągu 5 lat skoro czas trwania przedsięwzięcia będzie znacznie dłuższy (wariant I – 54 lata, wariant I a – 45 lat, wariant II – 67 lat) tym bardziej, iż zdejmowanie nadkładu będzie miało charakter ciągły, tzn. prace będą postępowały równoległe z prowadzoną eksploatacją złoża,
  - wyznaczono dwa miejsca w których ma być składowany nadkład: zwałowiska zewnętrzne – „w pierwszym etapie” oraz na zwałowiska wewnętrzne – „w następnych etapach”. Jaką część nadkładu przewiduje się składować na zwałowiskach zewnętrznych a jaką na zwałowiskach wewnętrznych oraz jaki okres przewidziany jest na składowanie nadkładu na zwałowiskach zewnętrznych a jaki na zwałowiskach wewnętrznych?
  - pojawia się informacja o przemieszczaniu nadkładu na odległość maksymalnie 250 m. Należy wyjaśnić od jakiego punktu jest wyznaczona ta odległość (np. od: granicy złoża, granicy obszaru górnictwa),
  - w „Raportie...”, nie pojawia się odniesienie do emisji związanej z transportowaniem nadkładu, który ma być „przewożony po złożu transportem samochodowym w rejon planowanego wału”. W założeniach do obliczeń wzięto jedynie pod uwagę emisję

hałasu i zanieczyszczeń związaną ze zdejmowaniem nadkładu a nie jego przemieszczaniem,

- przed procesem zdejmowania nadkładu planowane jest usunięcie drzew i wykarczowanie pni. W „*Raporcie...*” brak odniesienia do emisji zanieczyszczeń do powietrza i emisji hałasu związanej z wycinką drzew i wywozem drewna,

- w przedłożonym „*Raporcie...*” brak także informacji dotyczących emisji zanieczyszczeń związanych z erozją terenu (przed odsłonięciem litej skały),

- w przedłożonym „*Raporcie...*” (str 122) pojawia się zapis „dokumentację obliczeń zamieszczono w załączniku”, niestety w opracowaniu brak załącznika o którym mowa,

- należy przedstawić dane wyjściowe jakie zostały przyjęte do sporządzenia tabeli 5.2. „Wielkość emisji z poszczególnych pól na etapie udostępniania złoża” (np. źródła emisji, ich rozmieszczenie, czas trwania emisji) oraz wskazać czy zawiera ona stężenia godzinowe czy średnioroczne zanieczyszczeń. Ponadto należy podać dokładne rozmieszczenie pól w których zostały wykonane obliczenia przedstawiając ich lokalizację na mapie oraz wskazując jaka jest ich sumaryczna powierzchnia.

- z opisu w pkt. 5.3.1. wynika iż do obliczeń związanych z emisją zanieczyszczeń na etapie udostępniania złoża przyjęto iż na terenie odkrywki będzie pracował jeden spychacz, (należy przypuszczać, że będzie to stosunkowo krótki okres). Jak wynika z opisu w pkt. 5.1. udostępnianie złoża będzie miało charakter ciągły, a więc będzie występowało równocześnie z pracami wydobywczymi. Nie znajduje to jednak odzwierciedlenia w przedstawionej analizie oddziaływania. W przedłożonym „*Raporcie...*” przedstawiono odrębnie analizę oddziaływania na dwóch etapach: udostępniania i eksploatacji złoża (podczas 5 letniej eksploatacji). Biorąc jednak pod uwagę równoczesność prowadzenia prac udostępniających i wydobywczych, celem jest dokonanie łącznej analizy oddziaływania dla obu etapów (w szczególności w zakresie powietrza i hałasu).

6. Przedstawiona w „*Raporcie...*” analiza oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko odnosi się jedynie do 5 letniej eksploatacji prowadzonej na powierzchni 6,52 ha, co przy docelowym, min 45 letnim okresie wydobycia z powierzchni 22,6 ha (założenia wariantu Ia) jest dalece niewystarczające, m.in. z uwagi na:

- znaczącą różnicę wielkości powstałego wyrobiska po 5 i 45 latach eksploatacji i jego wpływ na otaczające środowisko,

- znaczącą różnicę ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do środowiska,
  - oddziaływanie w zakresie emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza będzie się znacznie różniło stopniem uciążliwości
7. W związku z powyższym (pkt 8) należy przedstawić analizę emisji hałasu oraz zanieczyszczeń do powietrza pod kątem docelowej wielkości planowanego przedsięwzięcia.
  8. Należy przedstawić dane analityczne (wydruki przeprowadzonych obliczeń) w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz emisji hałasu w celu weryfikacji przyjętych przez autorów raportu wniosków.
  9. W przedłożonym „*Raporcie*..... (str 140) w rozdziale dotyczącym wielkości emisji z terenu kopalni pojawia się zapis „W obliczeniach przyjęto emisję z zakładu przetwórczego (stałą) oraz emisję z prac strzelniczych”. Czy na jego podstawie należy przyjąć, że analizy dokonano pomijając emisje z maszyn roboczych, środków transportu wewnętrznego, operacji załadunku, rozładunku z przym magazynowych surowców, z dróg podczas poruszania się pojazdów. Jeżeli tak, jest to zdecydowanie nadmierne i nieuzasadnione uproszczenie.
  10. Średnioroczne stężenia wybranych substancji w powietrzu dla lokalizacji przedsięwzięcia – Rybnicy Leśnej – zostały określone na podstawie badań, prowadzonych na stacji w Wałbrzychu przy ul. Wysockiego. Należy wyjaśnić dlaczego pomiary o których mowa nie zostały wykonane w Rybnicy Leśnej, w sąsiedztwie planowanej inwestycji. Biorąc pod uwagę pomiary z Wałbrzycha nie ma możliwości wiarygodnego określenia stanu wyjściowego. Dane z centrum Wałbrzycha są wysokie i nie będą miernikiem faktycznego pogorszenia stanu środowiska.
  11. Raport nie przedstawia istotnych danych dla dokonania rzetelnej oceny oddziaływania przedsięwzięcia pod kątem hydrologicznym i hydrogeologicznym. W tym celu należy przedstawić:
    - mapy obrazujące uwarunkowania hydrologiczne i hydrogeologiczne,
    - informacje na temat ubytku pojemności retencyjnej, do jakiej dojdzie w związku z likwidacją siedlisk przyrodniczych i z usunięciem gleby na potrzeby realizacji przedsięwzięcia (chodzi o pojemność glebową, intercepcyjną i inne składowe pojemności retencyjnej),

- informacje o ilości wód opadowych i roztopowych, które będą odprowadzane po zrealizowaniu całego przedsięwzięcia (w jego docelowej wielkości)
  - informacje dotyczące osadnika w którym będą gromadzone wody: czy będzie on miał podczas całego okresu eksploatacji takie same parametry? Czy założenia dotyczące wielkości planowanego osadnika przedstawione w przedłożonym raporcie dotyczą wyłącznie eksploatacji przez pierwsze pięć? Czy wraz z postępem wydobywania będzie się zmieniała lokalizacja bądź wielkość osadnika? Czy zmiana lokalizacji osadnika proponowana przez raporciстів została uzgodniona z inwestorem i przyjęta przez niego? W jaki sposób oraz z jaką częstotliwością będzie oczyszczany osadnik?
  - informacje o skutkach jakie wywoła odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do potoku Rybna, a w szczególności: jak to wpłynie na jakość wód oraz wezbrania powodziowe (z uwzględnieniem wód opadowych i roztopowych odprowadzanych z istniejącej kopalni należącej do KSS „Bartnica”).
12. Wyjaśnić od czego jest uzależniony wybór sposobu zaopatrzenia kopalni w wodę („z odrestaurowanych ujęć własnych zlokalizowanych na Hali pod Klinem lub z ujęcia gminnego”) i kiedy spodziewane jest podjęcie ostatecznej decyzji. Ponadto należy określić wpływ planowanego poboru na bilans wodny w otoczeniu inwestycji.
  13. Wskazać w jakiej dokładnie odległości od planowanego przedsięwzięcia (od granicy złoża, granicy obszaru górniczego) znajduje się ujęcie drenażowe KSS „Bartnica”? Opisać wpływ eksploatacji złoża „Rybnica I” na ujęcie oraz wskazać w jaki sposób zostanie ograniczony (ewentualny) negatywny wpływ na ujęcie. Ponadto podać na jakiej głębokości zalega zwierciadło wody i odnieść się do głębokości planowanego wyrobiska.
  14. W przedłożonym raporcie pojawia się informacja o planowanej myjni. Należy wyjaśnić, jaki będzie to rodzaj myjni, należy wskazać uciążliwości związane z jej funkcjonowaniem oraz działania minimalizujące negatywne oddziaływanie myjni.
  15. Raport nie przedstawia oceny oddziaływań związanych z rozrzutem odłamków skalnych oraz oddziaływaniami sejsmicznymi. Szczególnie ważne jest to pierwsze z uwagi na wyznaczenie strefy oddziaływania przedsięwzięcia.
  16. Niedostateczne rozważenia realizacji przedsięwzięcia w innych wariantach, a także brak dostatecznego odniesienia się do kwestii oddziaływań skumulowanych oznacza iż raport w tym zakresie nie może zostać uznany za spełniający wymogi ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, art 66.

W raporcie przedstawione są warianty I, II oraz I „a”, (który jak wynika z treści raportu jest proponowany przez raportistów a nie Inwestora). Należy jednoznacznie wskazać, który wariant jest proponowany przez wnioskodawcę oraz wskazać wariant najkorzystniejszy dla środowiska wraz z uzasadnieniem ich wyboru.

W raporcie nie przedstawiono we właściwy sposób analizy akustycznej pod kątem kumulowania się oddziaływań generowanych przez obydwie kopalnie (istniejącą i planowaną). Pod kątem przyrodniczym istotnym jest nie suma decybeli, lecz sumaryczna wielkość terenu objętego istotnym oddziaływaniem akustycznym. Ten aspekt nie został w raporcie poruszony.

17. W „Raporcie ...” (str. 53) pojawia się informacja, iż „działalność kopalni „Rybnica I” będzie prawdopodobnie wstrzymywana przez okres zimowy”. Należy jednoznacznie wskazać w jakich miesiącach będzie funkcjonowało planowane przedsięwzięcie. Jest to istotna informacja, aby we właściwy sposób ocenić oddziaływanie zamierzonej do realizacji inwestycji.
18. W zakresie gospodarki odpadami należy wyjaśnić co będzie wchodziło w skład produktów i odpadów technologicznych (mowa o nich na str 138 raport), opisać sposób ich składowania w pryzmach, częstotliwość i miejsce wywożenia.
19. Realizacja przedsięwzięcia będzie powodowała konflikty społeczne, a jego funkcjonowanie zwiększy istniejące uciążliwości, dlatego oddziaływanie przedsięwzięcia pod kątem konfliktów społecznych powinno być przeanalizowane z odpowiednią skrupulatnością, ze szczególnym naciskiem na:
  - przewidywany ruch samochodów ciężarowych związany z funkcjonowaniem kopalni, który przyczyni się w sposób istotny do obniżenia jakości życia mieszkańców wzdłuż przewidywanej trasy wywozu urobku z Rybnicy Leśnej do Wałbrzycha, co będzie skutkiem oddziaływań akustycznych i aerosanitarnych oraz zmniejszeniem bezpieczeństwa i atrakcyjności omawianego terenu.
  - przewidywany ruch samochodów ciężarowych związany z funkcjonowaniem kopalni, który przyczyni się w sposób istotny do zniszczenia istniejącej infrastruktury drogowej.
20. Szczegółowa inwentaryzacja przyrodnicza wykonana na potrzeby „Raportu...”, wykazała, że na terenie planowanego obszaru górniczego po stronie północnej, znajduje się płat priorytetowego siedliska – jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach *Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani* (kod *9180), który stanowi jednocześnie przedmiot ochrony projektowanego Specjalnego Obszaru

Ochrony siedlisk Natura 2000 „Góry Kamienne” PLH020038.

Wobec powyższego autorzy raportu zaproponowali modyfikację wariantu I realizacji przedsięwzięcia, poprzez wyłączenie z eksploatacji obszaru, na którym występuje ww. siedlisko przyrodnicze – tworząc w ten sposób wariant „Ia” (skutkujący m.in. zmniejszeniem obszaru i czasu wydobycia złoża). Jednakże z „Raportu ...” nie wynika jednoznacznie, iż ta propozycja została zaakceptowana przez Inwestora. Proszę zatem o informację czy inwestycja będzie realizowana według wariantu Ia czy jest to proponowany warunek do decyzji środowiskowej.

Ponadto nie wykazano, jakie będą skutki podejścia ścianą kamieniołomu w bezpośrednie sąsiedztwo płata ww. siedliska w perspektywie całego, kilkudziesięcioletniego okresu wydobycia złoża, skutkujące m.in. ograniczeniem powierzchni spływu wód opadowych, a także biorąc pod uwagę drenujący charakter samego wyrobiska w szczególności w partii szczytowej – najwyższe piętro wydobycia (na str. 120 stwierdzono, iż obniżenie zawilgocenia gleby może zaznaczyć się na odległość ok. 100m od krawędzi kamieniołomu). To oddziaływanie określono na str. 66 jedynie jako „pośrednio negatywne”. Nie oceniono wpływu zapylenia – związanego wydobyciem i kruszeniem surowca – na drzewostan.

Zaproponowane działanie minimalizujące do wdrożenia na etapie funkcjonowania kopalni, tj. monitoring siedliska, a w przypadku stwierdzenia negatywnego oddziaływania podjęcie przez Inwestora działań zaradczych polegających na sztucznym nawadnianiu siedliska w okresach posusznych, należy uznać za zbyt ogólne i dodatkowo przenoszące konieczność oceny oddziaływania przedsięwzięcia na inne etapy – co zgodnie z prawem nie jest dozwolone. Już na tym etapie należy przeanalizować, czy proponowane w „Raporcie ...” działania zapewnią utrzymanie właściwego stanu ochrony ww. priorytetowego siedliska, uwzględniając fakt iż jest to siedlisko rzadkie i zagrożone z w skali kraju i w ramach sieci Natura 2000 oraz bardzo podatne na ingerencję ludzką .

Nie uwzględniono także innych bezpośrednich i pośrednich czynników negatywnych wynikających z realizacji przedsięwzięcia, jak np. ułatwienie wnikania gatunków i zbiorowisk synantropijnych. Nie określono również metodyki i terminów prowadzenia proponowanego monitoringu ww. siedliska oraz zabiegów przebudowy drzewostanów.

Wobec powyższego – uwzględniając wszystkie bezpośrednie i pośrednie uwarunkowania – należy wskazać, czy w wyniku realizacji inwestycji nie zostanie

pogorszony stan ww. siedliska, a w efekcie inwestycja będzie znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 „Góry Kamienne”.

21. W „Raporcie...” zaproponowano także korektę lokalizacji zbiornika retencyjno-osadczego dla wód opadowych ze względu na zinwentaryzowanie w miejscu pierwotnej lokalizacji zbiornika niewielkiego płata priorytetowego siedliska przyrodniczego: górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie) (kod *6230). Analogicznie do pkt 15 należy określić, czy powyższą propozycję autorów raportu należy uznać za zmianę zakresu przedsięwzięcia czy jako proponowany warunek do decyzji środowiskowej. Poddać analizie należy ponadto także oddziaływanie na siedliska ziołorośli górskich i nadrzecznych (kod 6430) i łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych (kod *91E0) – zlokalizowanych w dolinie potoku Rybna, wynikające ze zmian stosunków wodnych (w tym m.in. przepływów wody w potoku).
22. Należy jednoznacznie wyjaśnić poniższe niejasności i określić skalę oddziaływania przedsięwzięcia na awifaunę, w szczególności gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony potencjalnego Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 „Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie” PLB020010”.

Na str. 99 „Raportu...” autor inwentaryzacji ornitologicznej pan Cezary Dziuba wskazuje na wybitne walory awifaunistyczne i znaczenie przedmiotowego obszaru opracowania (inwestycji i jej otoczenia) wykazując, iż ma on „istotne znaczenie dla zachowania ciągłości i trwałości populacji wszystkich stwierdzonych na nim gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony ww. obszaru Natura 2000, z uwagi na udział stwierdzonych liczebności w całkowitych populacjach ostoi wynoszących co najmniej 1%”.

Jednakże wnioski wynikające z dalszej części (analitycznej) „Raportu ...” są niespójne ze stanowiskiem autora inwentaryzacji ptasiej. I tak np. w tabeli 5.4 oddziaływanie wariantu Ia (zakładając, że ten wariant będzie realizowany) na siedliska lub żerowiska czeczotki *Carduelis flammea* oraz na siedliska lub żerowiska oraz płoszenie podczas eksploatacji osobników trzmielojada *Pernis apivorus* (a także orzechówki *Coturnix coturnix*, słonki *Scolopax rusticola*) zostało określone „jako niemożliwe do minimalizacji, lecz o charakterze nie znaczącym” bez podania argumentów za tym przemawiających. Autorzy raportu na str. 128 i 168 zawarli także stwierdzenie, że „negatywne oddziaływanie na awifaunę w okresach udostępniania złoża (i jego eksploatacji) będzie zauważalne, ale na poziomie dopuszczalnym”.

co wobec faktu bezpośredniego zniszczenia stanowisk lub uszczuplenia terytoriów lęgowych – w ramach realizacji inwestycji – kilkunastu stanowisk ptaków (w tym w szczególności sóweczki *Glaucidium passerinum* i dzięcioła czarnego *Dryocopus martius*), należy uznać za zbyt uogólnienie, które nie określa czy będzie to znacząco negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony obszaru ptasiego Natura 2000. Natomiast ograniczanie się do stwierdzeń, że z uwagi na sukcesywne powiększanie obszaru wydobywania, „konfliktowe gatunki ptaków” przeniosą się na tereny odległe od projektowanego kamieniołomu, nie jest właściwą oceną oddziaływania, bowiem „Raport ...” powinien oceniać również długoterminowe oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na środowisko, podczas całego okresu jego eksploatacji. Powyższa argumentacja nie uwzględnia też faktu nasycenia siedlisk, terytorializmu i innych etologicznych czynników.

Zaproponowane w „Raporcie ...” działania minimalizujące negatywne oddziaływania w stosunkach do ptaków należy uznać za niewystarczające. Także wskazane działania kompensacji przyrodniczej (wynikającej z Art. 75 POŚ), tj. wywieszenie nieokreślonej liczby budek lęgowych, wydają się nieadekwatne do skali oddziaływania i zakresu zniszczeń.

23. Określenie w „Raporcie ...” (str. 129 i 168), iż oddziaływanie inwestycji na etapie udostępniania złoża i jego eksploatacji na populację nietoperzy i ich korytarze migracyjne będzie na poziomie niskim, wobec skali wycinki znacznego fragmentu lasu oraz hałasu związanego z wystrzałami i pracą maszyn – wydaje się niewłaściwe. Należy więc ocenić dokładnie faktyczną skalę zniszczeń lub degradacji siedlisk, żerowisk, schronień i korytarzy migracyjnych tych ssaków, a w szczególności gatunków nietoperzy stanowiących przedmioty ochrony Obszaru Natura 2000 „Góry Kamienne”. Wyniki inwentaryzacji chiropterologicznej należy przedstawić na mapie. Ponadto należy uznać, iż zaproponowane działania kompensacyjne, tj. wywieszenie 110 skrzynek dla nietoperzy, wydają się również nieadekwatne do skali oddziaływania i zakresu zniszczeń.
24. Inwentaryzacja chronionych gatunków płazów i gadów została wykonana w mało szczegółowej formie, bowiem na obszarze inwestycji stwierdzono występowanie jedynie 5 gatunków, nie wykazując miejsc ich występowania i nie określając ich liczebności. Wobec 3 innych gatunków stwierdzono jedynie prawdopodobieństwo ich występowania na obszarze eksploatacji. Wobec powyższego

należy wskazać autora inwentaryzacji herpeto- i batrachofauny, a także zakres, metodykę i terminy jej przeprowadzenia.

Za niedostateczną należy również uznać analizę oddziaływania na te gromady zwierząt, która nie wskazuje szczegółowo jaka wielkość ich siedlisk, miejsc żerowania i rozrodu zostanie bezpośrednio zniszczona na skutek budowy kamieniołomu (etapowość prac nie zmienia faktu iż siedlisko ulegnie likwidacji), a także jaki będzie wpływ zwiększenia ruchu samochodowego (w wyniku transportu surowca ciężarówkami) na ich śmiertelność.

W związku z powyższym należy – po uzupełnieniu zakresu inwentaryzacji – ponownie ocenić stopień oddziaływania przedsięwzięcia na płazy i gady, a w przypadku stwierdzenia negatywnego oddziaływania należy zaproponować działania mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub adekwatną kompensację przyrodniczą tego oddziaływania.

25. Zamieszczony w „*Raporcie*” wykaz taksonów bezkręgowców stwierdzonych na obszarze realizacji inwestycji i terenach przyległych, wskazuje duże bogactwo i znaczenie tego terenu dla zachowania stanu populacji sudeckich populacji tej gromady zwierząt. Jednakże wobec dosyć szczegółowo wykonanej inwentaryzacji entomofauny, nie zaproponowano żadnych działań osłonowych wobec gatunków, których siedliska są zagrożone realizacją inwestycji. Wobec czego należy wskazać stopień oddziaływania inwestycji na entomofaunę, a w przypadku stwierdzenia negatywnego oddziaływania należy zaproponować działania mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub adekwatną kompensację przyrodniczą tego oddziaływania.
26. W przedłożonym „*Raporcie*...” nie dokonano właściwej i pełnej oceny oddziaływań skumulowanych na środowisko przyrodnicze, w szczególności z uciążliwościami związanymi z istniejącym w pobliżu inwestycji kamieniołomem „Rybnica Leśna” (w tym m.in. hałas, zapylenie, oświetlenie, przekształcenie krajobrazu) oraz wzrostem ruchu pojazdów na lokalnej drodze (ciężarowych wywożących urobek z obu kamieniołomów, wracających po wyladunku oraz osobowych), a także niezależnym wzrostem presji turystycznej (w tym sportów zimowych, motorowych, turystyki pieszej i paralotniarstwa). Nie wykazano jaki to będzie miało wpływ na integralność obu ww. obszarów Natura 2000, spójność sieci oraz ciągłość korytarzy ekologicznych, a także czy łączne oddziaływanie obu kamieniołomów nie spowoduje zwiększenie

- skali oddziaływania do stopnia znacząco negatywnego wobec chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt.
27. W związku z zamiarem usypywania nadkładu z udostępnienia złoża na terenie poleśnym przy południowej granicy złoża, należy bliżej scharakteryzować ten obszar i jednoznacznie wskazać czy nie będzie on zajmował obszaru łąk. Z uwagi, iż udostępnianie złoża (zdejmowanie nadkładu) i jego eksploatacja ma postępować sukcesywnie, należy wykazać w jaki sposób ma być realizowana zalecana przez autorów „Raportu ...” w pkt. 10.2.1, niezwłoczna rekultywacja nadkładu poprzez obsianie trawami i posadzenie drzew w celu zatrzymania erozji, ewentualnego wykształcenia siedlisk i zmniejszenia oddziaływania inwestycji na otoczenie. Należy wykazać w jaki sposób i jaką drogą przewożony będzie nadkład do miejsca jego depozycji, skoro jedyna droga technologiczna zaplanowana jest z innej strony, a określenie na str. 120 „przewożenie nadkładu transportem samochodowym po złożu” jest zbyt ogólne.
28. W związku z występowaniem licznych płatów łąkowych siedlisk przyrodniczych (mozaik łąk konietlicowych) na Hali pod Klinem i w otoczeniu schroniska „Andrzejówka” należy rozważyć odstąpienie od planowanego odrestaurowania ujęć wody na tym terenie. W przeciwnym wypadku należy przeanalizować wpływ prac w powyższym zakresie na zmianę stosunków wodnych i stan siedlisk przyrodniczych oraz wpływ na stwierdzone w tym miejscu zerowiska nietoperzy, a także potencjalne miejsce rozrodu i bytowania herpetofauny.
29. Z uwagi, iż inwestycja zlokalizowana będzie w bliskim sąsiedztwie granic Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich, w jego otulinie, która została wyznaczenia w celu ochrony Parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na szczególne cele ochrony Parku nie powinna ograniczać się jedynie do oceny oddziaływania na panoramę (krajobraz), która i tak jest ograniczona do wybranych miejsc. Winna ona odnosić się również do wpływu inwestycji na ochronę wartości przyrodniczych, w tym elementów przyrody nieożywionej, związanych z działalnością wulkaniczną na tym obszarze oraz wpływu na zachowanie wartości historycznych i kulturowych – zgodnie z zapisami *Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego nr 7 z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich* (Dz. Urz. Woj. Dolnośl. Nr 63, poz. 810). Na str. 17 błędnie wskazano nieobowiązujące obecnie Rozporządzenie dot. ww. Parku.

30. Przedstawić niezbędny do realizacji inwestycji zakres wycinki drzewostanu, ze wskazaniem ich struktury wiekowej i gatunkowej, zwarcia drzewostanu oraz statusu ochronnego. Obszar planowanej wycinki należy wskazać z podaniem numerów wydzieleń leśnych, natomiast planowany termin wycinki dostosować do okresów lęgowych zwierząt (ptaków i nietoperzy). Odnieść się też należy innych terenów leśnych, które obecnie nie są zalesione. W stosunku do powyższych kwestii należy przedstawić stanowisko Nadleśnictwa Wałbrzych.

Na zasadzie określonej w art. 54 § 1 pkt 6, do czasu uzyskania żądanego uzupełnienia, wniosek o uzgodnienie warunków realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia, pozostaje bez rozpoznania. Jednocześnie, informuję, iż sprawa zostanie załatwiona w możliwie najkrótszym terminie, jednak nie później niż w terminie do 20 dni od otrzymania wymaganego uzupełnienia.

Ponadto, proszę także o przedłożenie żądanego uzupełnienia organowi prowadzącemu postępowanie o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia tj. Burmistrzowi Mieroszowa.

Do wiadomości:

1. Burmistrz Mieroszowa
Pl. Niepodległości 1, 58 – 350 Mieroszów

Otrzymują:

1. Murillo Sp. z o. o.
Rybica Leśna 56, 58-352 Rybnica Leśna
2. a/a

Sprawę prowadzi:
Anna Nowik, tel. 071 340 69 35

**WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
WE WROCŁAWIU**

DELEGATURA W WAŁBRZYCHU
58-300 WAŁBRZYCH, ul. A. MICKIEWICZA 16,
tel. (074) 842-33-22, 842-48-24, fax (074) 842-33-05
E-mail: walb@wroclaw.pios.gov.pl

Wałbrzych, dn. 30.08.2010 r.

DW.DM.5010-38/2405/2010

AKSZAK CONSULTING
Mirosław Okińczyc
ul. Jana Ewangelisty Purkyniego 1
50-155 Wrocław

W odpowiedzi na pismo z dnia 20.08.2010 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu Delegatura w Wałbrzychu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U.2009.05.31), informuje:

- uśrednione stężenie z ostatnio uzyskanych serii danych pomiarowych na stacjach położonych w rejonie **Rybnicy Leśnej** (automatyczna stacja monitoringu powietrza należąca do WIOŚ zlokalizowane przy ul. Wysockiego w Wałbrzychu oraz punkt pomiarowy metody pasywnej w Mieroszowie) wynosiło:

- SO₂ - 24,5 µg / m³
- NO₂ - 16,1 µg / m³
- pył zawieszony PM10 – 22,6 µg / m³

Zgodnie z w/w rozporządzeniem właściwy WIOŚ jest zobowiązany do udzielania informacji o wielkości stężeń średniorocznych dopuszczalnych ze względu na ochronę zdrowia ludzi substancji określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. nr 47, poz. 281).

MIROSLAW OKINCZYC
DELEGATURA W WAŁBRZYCHU
ul. Jana Ewangelisty Purkyniego 1
50-155 Wrocław
M. Okińczyc
mgr inż. Teresa Zarodkiewicz

Sprawę prowadzi:
mgr Teresa Zarodkiewicz
tel. 074-842-3322 w. 23

Nadleśnictwo Wałbrzych z siedzibą w Boguszowie - Gorcach

Boguszów - Gorce, 27.04.2011 r.

Zn. spr.: ZG - (MN) - 21-13/2011

Murillo sp. z o.o
Rybnica Leśna 56
58-350 Mieroszów

Nadleśnictwo Wałbrzych, w odpowiedzi na pismo spółki MURILO z dnia 11.04.2011, w sprawie zajęcia stanowiska do opracowania dotyczącego opisu oraz zakresu wycinki drzewostanów położonych na terenie planowanej inwestycji - eksploatacji złoża melafiru Rybnica I, informuje:

1. Dla obszarów leśnych położonych w obrębie planowanego przedsięwzięcia, obowiązuje Plan Urządzania Lasu sporządzony na lata 2009 -2018 i zatwierdzony Decyzją Ministra Środowiska nr DI-lpn-611-56/49578/10/JŁ z dnia 14.10.2010. Plan został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu wraz Prognozą Oddziaływania na Środowisko sporządzoną na dzień 01.01.2010.

2. Według zapisów PUL, na gruntach położonych w projektowanym obszarze Górniczym zaplanowano:

Cięcia rębnie na pow.	8,56 ha
Trzebieże późne na pow.	2,13 ha
Trzebieże wczesne na pow.	0,95 ha
Zabiegi pielęgnacyjne CW i CP na pow.	10,61 ha

Średnia intensywność pozyskania grubizny z drzewostanów rębnych wynosi 30 % zapasu. Okres odnowienia to 20 - 30 lat od momentu rozpoczęcia zabiegu. Na pow. 2,17 ha występują drzewostany przeszłorębne.

Zabiegi czyszczeń wczesnych i późnych obejmują powierzchnię nowozalożonych upraw - 10.61 ha.

3. Lasy położone w wydzieleniach 188 a,c,f,g; 187 j,k,l,m,n; 199 c,f; 200 a,b,d,f uznane zostały decyzją nr 50 MŚZNIŁ z dnia 04.08.1999 za lasy ochronne, zgodnie

art.16 Ustawy o Lasach. Obejmują one następujące kategorie ochronności: lasy wodo i glebochronne, lasy trwale uszkodzone przez przemysł; lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących 50 tys. mieszkańców; lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

4. Termin wycinki powinien zostać wykonany w okresie IV i I kwartału roku kalendarzowego.

5. Udostępnienie powierzchni leśnych pod eksploatację kamieniołomu, musi zostać poprzedzone wydaniem decyzji wyłączającej grunty leśne z produkcji przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu, zgodnie zapisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 03.02.1995.

Sporządził:
Marek Nogawka

W załączeniu:

1. Mapa z wykreślonym obszarem prac
2. Zestawienie drzewostanów zgodnie z PUL - stan na dzień 01.01.2011

NADLEŚNICZY
mgr inż. Gabriel Grobelny

Adres lasu	Subowalig powierzchnia db względna	Skazowana masa głębokość do wyjęcia	Powierzchnia wyżalsza	Typ Siedliskowy Lasu	Wiek rocznicowy	Wiek rocznicowy	Gatunek główny	Udział	Wiek drzewostanu	Zwarcie	Zadrzewienie	Zasobność na ha	Kategorie czerwoności	Planowany zbięg	Pow. zrzęgu	Incyperozd opł. planowany procent potębilana zasobności
13-28-2-10-187 -k -00	0,36	110,81	10,57	LMGŚW	100	50	ŚW	10	50	UM	1	307,81	OCH GLEB	TFP	10,57	
13-28-2-10-187 -k -00	0,51	155,30	2,96	BMGŚW	100	82	ŚW	10	82	PRZ	0,7	304,50	OCH GLEB OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	TFP	2,96	
13-28-2-10-187 -l -00	0,33	71,27	4,32	BMGŚW	100	112	ŚW	10	112	PRZ	0,5	215,08	OCH GLEB OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	IIA	4,32	30%
13-28-2-10-188 -m -00	1,94	329,20	2,88	BMGŚW	100	122	ŚW	10	122	PRZ	0,4	178,91	OCH GLEB OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	IIb	2,88	30%
13-28-2-10-187 -m -00	0,6	101,32	2,36	BMGŚW	100	62	ŚW	7	62	PRZ	0,6	188,87	OCH GLEB OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	TFP	2,36	
13-28-2-10-188 -g -00	1	246,50	2,59	BMGŚW	100	102	ŚW	7	102	PRZ	0,7	246,50	OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	IIb	2,59	30%
13-28-2-10-188 -c -00	0,66	100,27	3,37	BMGŚW	100	52	ŚW	6	52	PRZ	0,7	151,92	OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	TFP	3,37	
13-28-2-10-188 -f -00	0,31	0,00	0,38													
13-28-2-10-188 -f -00	3,46	33,80	4,55	BMGŚW	100	27	ŚW	3	27	UM	0,8	9,71	OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	CP-P	4,55	
13-28-2-10-188 -g -00	0,02	6,67	2,48	LMGŚW	100	107	ŚW	10	107	PRZ	0,6	333,36	OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	IIb	2,48	30%
13-28-2-10-189 -c -00	0,02	0,00	1,78	BMGŚW	100	24	ŚW	5	24	PRZ	0,7		OCH CENNE OCH MIAST OCH USZK OCH WOD	TWP	1,78	

główni związany z gospodarką lasną - urządzenia burlifikcyjne

Załącznik mapowy do stanowiska Nadlesnictwa Wałbrzych

